

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ Z KONFERENCE

**PRESTIŽ, PROFESIONALITA A VĚDECKOST
ČESKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE
100 LET ČESKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE**

**KONANÉ U PŘÍLEŽITOSTI SVĚTOVÉHO DNE
SOCIÁLNÍ PRÁCE 19. A 20. BŘEZNA 2019 V PRAZE**

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ Z KONFERENCE

PRESTIŽ, PROFESIONALITA A VĚDECKOST

ČESKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

100 LET ČESKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE

KONANÉ U PŘÍLEŽITOSTI SVĚTOVÉHO DNE
SOCIÁLNÍ PRÁCE 19. A 20. BŘEZNA 2019 V PRAZE

OBSAH

Úvodní slovo za Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	7
Úvodní slovo za Univerzitu Karlovu	8
Ocenění GRATIAS.....	12
Mgr. Robert Sutorý – kategorie Veřejná správa	14
Mgr. Bohuslava Horská – kategorie Sociální služby	16
Dana Štefečková – kategorie Zdravotnická zařízení.....	18
Mgr. Ludmila Nováková, DiS. – kategorie Vězeňství, školy a školská zařízení.....	20
PaedDr. Hana Mrňková – kategorie Celoživotní přínos v oblasti sociální práce	22
prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc. –Celoživotní přínos v oblasti sociální práce	24
Historia Magistra est (?) Čím nás (ne)může historie oboru sociální práce dnes inspirovat?.....	26
Profesionalizace sociální práce v České republice	34
Vzdělání jako zdroj profesní identity.....	38
Reflexe procesu příprav zákona a role profesní organizace, memorandum	45
Prestiž sociální práce očima veřejnosti.....	50
Výzvy pro sociální práci v době tzv. postmoderní.....	54
Posílíme prestiž, profesionalitu a vědeckost české sociální práce znalostí její historie?	60
Výzkum v sociální práci.....	64
Kompetence sociálního pracovníka absolventa pohledem praxe.....	68
Profesionalita v sociální práci	71
Informace o projektu.....	77
Více o projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.....	77
KONTAKTY na realizační tým projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.....	81

ÚVODNÍ SLOVO ZA MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Vážení čtenáři,

dovolte mi představit Vám třetí vydání sborníku z konferencí pořádaných u příležitosti Světového dne sociální práce. V letošním roce byly tématem konference Prestiž, profesionalita a vědeckost české sociální práce s podtitulem 100 let historie sociální práce v ČR.

Sociální práce doprovází lidskou společnost od počátků její existence a nejenom na území České republiky během uplynulých 100 let prošla velkým vývojem a mnohými změnami. I přes sto let intenzivního vývoje, kdy sociální práce zažila vzestupy i pády, nebo možná právě proto, je pro některé stále otázkou, co sociální práce je

a které kompetence jí jsou nebo by měly být svěřeny. Naším cílem a výzvou je, aby společnost porozuměla tomu, co je sociální práce a k čemu je užitečná. Proto záleží na každém z nás, co zanecháme a předáme do dalších 100 let sociální práce v ČR.

Konference je pořádána v rámci realizace projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“ a v letošním roce byla realizována ve spolupráci s Univerzitou Karlovou, konkrétně Filozofickou fakultou. Nejenom proto, že česká sociální práce slaví sté výročí, jsme pro letošní rok pozměnili koncept konference. S ohledem na velký zájem o účast jsme navýšili kapacitu konference ze sto na dvě stě účastníků, ale i přesto byla kapacita naplněna během necelých dvou dní. Abychom Vám mohli přinést více odborných příspěvků, pořádali jsme konferenci také jako dvoudenní a v odpolední části každého dne jsme zařadili diskusní panel.

Součástí konference bylo již podruhé předání ocenění „Gratias“, které je určeno sociálním pracovníkům z praxe. Těší mě, že počet nominací se od loňského roku, kdy bylo ocenění uděleno poprvé, významně navýšil. Letos jsme přijali plných 230 nominací. Předávání se neslo v duchu vzpomínek na profesora Igora Tomeše, jemuž bylo ocenění uděleno in memoriam. Kdo dále ocenění získal a krátké představení oceněných naleznete na dalších stranách sborníku.

Dovolte mi popřát Vám, sociálním pracovníkům a české sociální práci, aby se Vám v práci dařilo, abyste ji dělali s radostí a přinášela Vám uspokojení, byť každý den nemusí být veselý a radostný. Má to smysl.

Mgr. David Pospíšil
ředitel Odboru sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení

ÚVODNÍ SLOVO ZA UNIVERZITU KARLOVU

Sociální práce jako společenskovední disciplína a obor praktické činnosti usiluje od doby svého moderního vzniku o to, být veřejně uznána za klíčovou pomáhající profesi, která má potenciál se rozvíjet v dráze akademické i praxeologické, a být tak schopna pružně a účinně reagovat na stále dynamičtější se měnící společenské podmínky.

Tato skutečnost byla do značné míry reflektována i v rámci příležitosti oslav Mezinárodního dne sociální práce, který letos připadl na 19. březen 2019 a současně oslav stoletého výročí vzdělávání v sociální práci. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, katedrou sociální práce připravilo dvoudenní konferenci, jejíž tematické vymezení pojali její organizátoři hesly, která jsou pro sociální práci více než předmětná. Hesly, která vzbuzují mnoho naléhavých a často palčivých otázek, hesly, která jako zrcadlo odrážejí naši minulost a současně zadávají úkoly do budoucího vývoje profese. Prestiž, profesionalita a vědeckost české sociální práce byly obsahy a kontexty, které v rámci této vzdělávací akce rezonovaly, a to jak v příspěvcích jednotlivých přednášejících a diskutujících, tak i v auditoriu mezi posluchači. Slavnostní atmosféra byla v úvodu podtržena předáváním cen Gratias – sociálním pracovníkům v jednotlivých, předem stanovených kategoriích, jakož i dalším odborníkům, kteří se zasloužili o rozvoj sociální práce jako profese.

V průběhu dvoudenní konference vystoupilo se svými odbornými příspěvky více než dvacet řečníků. Dopolední bloky byly vystavěny na sérii krátkých dvacetiminutových sdělení a následně na to odpoledne proběhly panelové diskuse s dalšími odborníky a také oceněnými sociálními pracovníky, do kterých se mohli se svými online kladenými dotazy zapojovat i přítomní účastníci. Se zkrácenou podobou jednotlivých konferenčních příspěvků má čtenář možnost se seznámit právě v tomto sborníku.

Prvnímu konferenčnímu dni dominovala rozličná témata. Uvést můžeme například historický vývoj sociální práce a jeho přínos pro současnost, kultivaci profesní identity prostřednictvím vzdělávání a profesionalizaci sociální práce posuzovanou z perspektivy aktivit realizovaných v rámci projektu Systémová podpora profesionálního

výkonu sociální práce II a také z pohledu iniciátorů příprav profesního zákona. Druhý konferenční den, který se uskutečnil v prostorách Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, rozvíjel neméně důležitá a podnětná témata. V dopoledním bloku byla z různých úhlů pohledu reflektována prestiž profese sociální práce a kompetenční profil absolventa pohledem praxe. Byly rovněž pojmenovány aktuální společenské výzvy, kterým sociální práce čelí a také popsána role výzkumu v sociální práci.

Realizace konference nabídla společně prostřený stůl, k němuž byli gestorem profese – Ministerstvem práce a sociálních věcí a zástupcem vzdělavatelů pozváni sociální pracovníci – praktici. Setkání umožnilo vést cenný dialog a prezentovat perspektivy a zájmy každé ze zúčastněných stran. Jeho výsledkem se stalo úsilí o hledání společné cesty profesí v obdobích jejího dalšího vývoje, jehož výchozí bod zachytilo Memorandum sociálních pracovníků formulované k výročí 100 let sociální práce v ČR.

PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.
odborná asistentka na katedře sociální práce FF UK

OCENĚNÍ GRATIAS

Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“ zavedlo v roce 2017 nové ocenění sociálních pracovníků s názvem „Gratias“, který vyjadřuje poděkování.

Nominace probíhá vždy několik měsíců, a to na webových stránkách www.budme-profi.cz. Pro rok 2020 bude možnost podání nominace otevřena již v květnu 2019 a podat ji může kdokoliv, tedy nejenom sociální pracovníci, ale také například jejich zaměstnavatelé. Ocenění je udělováno v pěti oblastech:

- Veřejná správa
- Sociální služby
- Zdravotnická zařízení
- Vězeňství, školy a školská zařízení
- Významný přínos v oblasti sociální práce

V roce 2019 bylo zasláno 230 nominací, ze kterých byli k ocenění vybráni:

V kategorii Veřejná správa byli oceněni: **Mgr. Robert Sutory**

V kategorii sociální služby: **Mgr. Bohuslava Horská**

V kategorii zdravotnická zařízení: **Dana Štefečková**

V kategorii vězeňství, školy a školská zařízení: **Mgr. Ludmila Nováková, DiS.**

V kategorii významný přínos v oblasti sociální práce byli oceněni **PaedDr. Hana Mrňková** a in memoriam **prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc.**

Mgr. Robert Sutorý – kategorie Veřejná správa

V roce 2013 vystudoval obor sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a získal titul bakalář. O tři roky později na téže fakultě vystudoval obor sociální pedagogika a získal titul magistr.

V letech 2010–2012 pracoval v organizaci Romofrom, os. jako terénní pracovník. Následující dva roky byl zaměstnán v tréninkovém bydlení organizace Člověk v tísni a od roku 2017 pracuje v Centru pro komunální práci Přerov. O rok později se začal také podílet na projektu ROMSPIDO, který realizuje **Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci**. Od roku 2001 také pracuje jako externí pracovník v Domě dětí a mládeže v Hranici a od roku 2004 též jako sociální pracovník na OSPODU Městského úřadu Hranice.

Nejvíce je pyšný na děti, které pochází ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí a studují na vysokých školách nebo jsou studenty gymnázií a mají svou vizi studia na vysoké škole.

Osobní motto: „Pomáhám těm, kteří mou pomoc chtějí.“

Příklady dobré praxe

- Motivace studentky, a to tím, že jsme jí umožnili trávit nějaký čas na vysoké škole Cyrilometodějská teologická fakulta v Olomouci a ukázat jí v praxi, jaké to je být studentkou vysoké školy. Přes nesouhlas jejích rodičů nyní studuje gymnázium a věří, že motivace ke studiu se vyplatila pro její budoucí život.

- Podařilo se nám najít práci a byt jedné z rodin, naučili jsme její členy hospodařit s penězi a nyní rodina žije integrovaně a kvalitně v majoritní společnosti, i když pochází ze sociálně vyloučené lokality. Jejich děti chtějí studovat a rodiče je podporují.
- V rámci kroužku, který se věnuje volnočasovým aktivitám pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, vznikla taneční soutěž Mladé hvězdy.

Proč jste si zvolil profesi sociálního pracovníka?

Myslím si, že mi to bylo tak nějak předurčeno. Už jako kluk jsem chtěl pomáhat ostatním lidem kolem sebe. Vždy jsem se dokázal vcítit do člověka, který potřeboval pomoc, a uvědomil si, že i já jsem byl v situaci, kdy jsem také pomoc potřeboval. Chtěl bych to, že mi byla poskytnuta pomoc, vrátit lidem, kteří pomoc potřebují. Uvědomil jsem si, že pomáhat lidem je velká zodpovědnost, protože místo pomoci by se také mohli dočkat pravého opaku. Špatná rada dokáže i ublížit, proto jsem šel studovat obor sociální pedagogika na Masarykově univerzitě, abych dokázal poradit co nejsprávněji.

Mgr. Bohuslava Horská – kategorie Sociální služby

Vystudovala obor sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity, kde v roce 2010 získala magisterský titul.

V letech 1980–1988 pracovala na Magistrátu města Brna jako sociální pracovnice Odboru sociálních věcí. Další 4 roky pracovala v Centru sociálních služeb Brno jako sociální pracovnice manželské a předmanželské poradny, centra náhradní rodinné péče a krizového centra pro děti a mládež. Od roku 2002 až do současnosti pracuje jako vedoucí a konzultantka linky důvěry a jako lektorka primárně preventivních programů v centru a lince důvěry pro děti a mládež Modrá linka, z. s. Od minulého roku externě spolupracuje jako garantka jednoho z programů spolku organizace Klára pomáhá.

Od roku 1995 se účastní jako dobrovolný programový pracovník táborů pro rodiny YMCA.

Ve své práci je **nejvíce pyšná** na „svůj“ tým a na to, že se spolupodílela na rozvoji internetového sociálního poradenství.

Osobní motto: „Naděje není přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl – bez ohledu na to, jak to dopadne.“ (parafráze z: Dálkový výslech, Karel Hvizďala, Václav Havel)

Příklad dobré praxe

V několika případech se mi rozhovorem v rámci krizové intervence podařilo klienta odvrátit od úmyslu sebevraždy. Také jsem úspěšně intervenovala v příběhu dítěte trpícího syndromem CAN.

Proč jste si zvolila profesi sociální pracovnice?

Vlastně jsem si tuto profesi nezvolila – ona si zvolila mě. Původně jsem chtěla být porodní asistentkou, ale zdravotní stav mi to nedovolil. Nejbližší obor byla sociálně-právní „nástavba“.

Sociální práce mě od začátku „chytila“, určitě bych neměnila, zvláště když jsem si mohla postupně rozšiřovat vzdělání i pole působnosti.

Proč vůbec oblast pomáhajících profesí? V mé rodině bylo pomáhání normou, i když rodiče typicky pomáhající profesi neměli. Považovala jsem za své hledat profesní uplatnění právě v této oblasti. A jsem za to, po letech v oboru, opravdu ráda.

Dana Štefečková – kategorie Zdravotnická zařízení

V roce 1984 ukončila maturitní zkouškou Gymnázium Šumperk a o dva roky později toutéž formou dokončila nástavbové studium Střední školy sociálně právní v Brně.

V březnu 2006 získala OSVĚDČENÍ k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu v oboru zdravotněsociální pracovník, které vydalo Ministerstvo zdravotnictví ČR.

Od roku 1989 do roku 1993 pracovala jako sociální pracovníce ve Výchovném ústavu pro děti a mládež Loučná nad Desnou. Poté nastoupila jako zdravotně sociální pracovník do Nemocnice Šumperk, a. s., kde působí dodnes.

Za **největší úspěch** ze své praxe považuje vybudování provázanosti poskytovaných zdravotních a sociálních služeb, což je založeno na výborné spolupráci se zdravotníky a s navazujícími poskytovateli ošetrovatelských a sociálních služeb v terénu. Za úspěch považuje možnost předávat své zkušenosti dál studentům při stážích na pracovišti a kolegům na odborných konferencích.

Osobní motto: „Žít tak, abych se sama sobě mohla podívat do očí.“

Příklady dobré praxe

Jako jeden z mnoha uvádím práci s pacientkou/klientkou gynekologického oddělení, která byla přijata do nemocnice ve vysokém stupni gravidity, zraněná po napadení partnerem (domácí násilí trvalo roky). Paní byly odebrány starší děti a předány do ústavní péče. Dlouhodobě odmítala řešit svou situaci. Během hospitalizace se podařilo navázat s ní vztah důvěry a sociální intervencí jí zajistit přijetí do azylového zařízení pro ženy s utajenou adresou. Obrovskou odměnou byla po několika měsících pohlednice s poděkováním a sdělením, že má novorozené děťátko ve své péči a s pomocí sociálních pracovníků buduje nový život a dokonce se snaží získat zpět do péče své starší děti.

Proč jste si zvolila profesi sociální pracovnice?

Zřejmě to bylo dáno osobnostními předpoklady a uměním naslouchat druhým. Nechtěla jsem ale pracovat pouze v oblasti naslouchání a poradenství (např. v psychologii), ale být aktivně nápomocna při řešení složitých životních situací – už od druhého ročníku gymnázia jsem měla jasno, že chci dělat sociální práci.

Mgr. Ludmila Nováková, DiS.

– kategorie Vězeňství, školy a školská zařízení

V roce 1998 získala titul diplomovaný specialista na Vyšší odborné škole pedagogické a sociální v Praze. V roce 2008 vystudovala obor sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a získala zde titul magistr.

Od roku 1998 do roku 2007 pracovala jako sociální pracovnice oddělení výkonu vazby. Po návratu z mateřské dovolené se v roce 2013 vrátila do vězeňské služby, tentokrát jako sociální pracovnice na oddělení výkonu trestu, kde pracuje dodnes.

Ve své práci je pyšná na mnoho kauz, kdy správně vyhodnotila sociálně komplikovaný problém u jednotlivých odsouzených a našla pro ně vhodné řešení.

Osobní motto: „Všechno zlé je k něčemu dobré.“

Příklady dobré praxe

- Rozšíření extramurálních aktivit – návštěvy Centra sociálních služeb Praha s vězňnými osobami, při kterých jsou realizovány besedy s vězni a řeší se případové studie.

- Zavedení pravidelné pomoci v rámci řešení dluhové problematiky u vězňů osob, kdy byl vytvořen systém spolupráce se Spolkem Lighthouse tak, aby se pokryla poptávka vězňů osob v této oblasti. A s tím spojená realizace pravidelných besed vedoucích ke zvyšování finanční gramotnosti.
- Výrazné zintenzivnění přípravy odsouzených žen v samostatném Oddělení pro výkon trestu žen v Řepích na podmíněčné propuštění a s tím související příprava na propuštění z VTOS.

Proč jste si zvolila profesi sociální pracovnice?

Již v průběhu studia na gymnáziu jsem projevovala zájem o sociální práci, spatřovala jsem v ní smysl a cítila jsem, že jako sociální pracovník najdu v životě uplatnění. Vždy mě lákala pestrost této profese, obrovský prostor pro využití různých forem pomoci u sociálně znevýhodněných osob.

PaedDr. Hana Mrňková – kategorie Celoživotní přínos v oblasti sociální práce

V roce 1987 vystudovala Učitelství II. stupně na Pedagogické fakultě Karlovy univerzity. V roce 1981 absolvovala postgraduální studium na Právnické fakultě UK v Praze a začala se plně věnovat práci v sociální oblasti.

V roce 1992 pracovala ve skupině prof. Ing. Igora Tomeše a doc. PhDr. Jiřiny Šiklové při tvorbě studijního oboru „sociální práce“. Od roku 1975 do roku 1978 pracovala jako sociální pracovnice a kurátorka pro mládež na Úřadu městské části Prahy 5. Od té doby do roku 2008 pracovala jako vedoucí sociálního oddělení sociálního odboru Magistrátu hl. města Prahy, dále na pozici vedoucího odborného referenta, později metodika.

V roce 1999 ukončila na Filozofické fakultě UK v Praze 3 semestrový kurz „Prevence negativních společenských jevů“.

Absolvovala zahraniční stáže v Hamburku, Norimberku a v Limoges, zaměřené na specializované otázky z oblasti gerontologie.

Proč jste si zvolila profesi sociální pracovnice?

Od dětství převažoval můj zájem o přírodní vědy. Absolvovala jsem proto přírodovědnou větev střední všeobecně vzdělávací školy a po maturitě snila o studiu a práci zahradní architektky. Specializované studium zvoleného oboru pro omezený počet míst nevyšlo a náhradní obor, jímž se stala ekonomie, nebyl pro moji osobu to pravé. Setkání se spolužačkou a získání informace o možnosti nástavbového studia oboru „sociální práce“ změnilo mé další směřování. V červnu roku 1971 jsem získala kvalifikaci „sociální pracovnice“. Pro nedostatek životních zkušeností jsem se cítila nedostatečně připravena k výkonu této náročné profese. Měla jsem zájem o další studium. Tehdy rodinná rada doporučila doplnit vzdělání studiem na pedagogické fakultě. V průběhu pedagogické praxe jsem plně zúročila svoji kvalifikaci sociální pracovnice. Pedagogickou praxi jsem vykonávala v Novém Městě na Moravě, kde jsem byla ubytována v Dětském domově. A tato praxe rozhodla: vedle výuky jsem se plně začala věnovat otázkám výchovy v rodině a ochraně práv a zájmů dětí.

prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc. –Celoživotní přínos v oblasti sociální práce

Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Na Filozofické fakultě přednášel teorii sociální politiky, sociální správu, úvod do práva a řízení regionální sociální politiky. Na Vysoké škole aplikovaného práva v Praze přednášel mezinárodní sociální politiku, teorii sociální politiky a terénní sociální práci. Pracoval na Mezinárodním úřadu práce v Ženevě a pod jeho jménem působil na projektech v Japonsku, Tanzanii, Turecku, Egyptě a Súdánu. V roce 1989 byl jmenován prvním náměstkem federálního ministra práce a sociálních věcí.

Poté, co odešel do důchodu, založil konzultační firmu a jako její hlavní konzultant pracoval na projektech Světové banky, OECD a Evropské unie v 17 evropských zemích. Později také působil na projektu Evropské unie v Makedonii. Vedl práce na projektech „Vědy a výzkumu“ pro MPSV ČR. Byl zakladatelem České společnosti pro pracovní právo a sociální zabezpečení a podílel se na vzniku katedry sociální práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V roce 2000 mu Národní vzdělávací fond a Asociace SocioCarolinum udělila plaketu Alice Masarykové za jeho úsilí o rozvoj sociálního školství. Napsal řadu odborných knih nejen v Česku, ale i v zahraničí a do spousty dalších přispěl svými poznatky.

Ocenění mu bylo uděleno in memoriam. Cenu převzal syn profesora Tomeše Igor Tomeš, který ji následně věnoval Karlově Univerzitě.

HISTORIA MAGISTRA EST (?) ČÍM NÁS (NE)MŮŽE HISTORIE OBORU SOCIÁLNÍ PRÁCE DNES INSPIROVAT?

PhDr. Pavla Kodymová, Ph.D.

PhDr. Pavla Kodymová, Ph.D. ukončila v roce 2008 doktorandské studium na Filozofické fakultě na Katedře sociální práce UK (obor sociologie – sociální práce), kde v současné době přednáší předměty sociální práce v kontextu historie zdravotního postižení, etiku a etická dilemata v sociální práci a vede supervidované praxe. V rámci své publikační činnosti zveřejnila několik desítek článků věnovaných sociální práci a vydala několik odborných publikací.

Doc. PhDr. Peter Brnula, Ph.D.

doc. PhDr. Peter Brnula, Ph.D. vystudoval obor sociální práce na Univerzitě Komenského v Bratislavě. Absolvoval také dlouhodobý výcvik v psychoterapii zaměřené na člověka dle C. R. Rogerse a výcvik v supervizi. V současnosti působí na Katedře sociální práce Fakulty sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Přednáší zde dějiny sociální práce, etiku sociální práce a teorii sociální práce. V aplikační oblasti sociální práce se věnuje sociální práci s migranty.

Čím nás může historie inspirovat? Na to lze odpovědět jen částečně, protože se výklad historie proměňuje s časem, a zároveň i proto, že česká historie sociální práce je stále ještě probádaná jen po povrchu. Až se nabízí lidově říci, že byl zatím jen uspořádán průzkum bojem.

Sociální práci lze při popisu její vlastní historie analyzovat po linii jejích průkopníků a průkopic, uchopit ji z hlediska filozofie cílů profese i jednotlivých organizací, zachytit vývoj teorií a metod, vymezit ji v kontextu oblasti, kde sociální pracovníci prokazovali své znalosti a dovednosti, sledovat genezi vztahu sociálního pracovníka a klienta, organizace, dalších profesí či společnosti, hledat prostory vzájemných prolínání a ovlivňování tohoto a dalších oborů, představit ji v závislosti na rozvoji vzdělávání, ale i z hlediska tzv. práce nepřímé, tedy volených strategií spolupráce s ostatními profesemi i strategií vedoucích k ukotvení a obhajobě smysluplnosti vlastní existence vždy, když vstupovala do dalšího prostoru lidského žití.

Historie sociální práce jako profese je často opomíjena, ač je nesmírně bohatá a dodnes v mnohém přínosná pro inspiraci v aktuálním dění. A i v tomto mizivém objemu – na bázi historických výzkumů zpracovaného a publikovaného materiálu – nalezneme nemalou inspiraci pro to, jak se postavit k faktu, že opět diskutujeme o pohledu společnosti na profesi sociální práce a snažíme se, ač po hříchu stále neúspěšně, aby byla upravena zákonem.

Pokud obecně zhodnotíme současnou podobu oboru, tak jsme zčásti svou historií přerostli (co do rozsahu praxe), ale místy jsme poněkud ukročili vzad (společenská prestiž oboru či utváření mediálního obrazu profese a jejích představitelů).

Akademický rok 2018/19 je stým rokem, který na našem území uběhl od přípravy prvních profesionálně vzdělaných sociálních pracovníků a jejich následného vstupu do praxe. Profesionalizaci oboru urychlila potřeba nově vzniklého státu realizovat řadu sociálně politických reforem. Jednou z nich byla reforma již nedostačujícího systému sociální péče. A protože sociální práce byla ženským profesionálním projektem, tvořily ženy převážnou většinu odborníků. Za svého působení se sociální pracovnice musely vyrovnávat s předsudky uvnitř i vně této profese, a to (a) uvnitř organizací v rámci jejich řízení, (b) při spolupráci s dalšími profesemi (kupř. medicína či právo) i (c) v rámci náhledu společnosti na tuto profesi. Důkazem toho, že byly jimi volené strategie dobře volené, je fakt, že se tato profese navzdory dvěma totalitním režimům více (v letech 1918–1939 a 1945–1948) či méně (v letech 1948–1963 a 1970–1989) úspěšně vyvíjela, tedy, že nevytizela nebo zcela neustrnula v „povolené, resp. akceptované“ podobě.

Rozvedme však blíže, čeho dosáhly naše předchůdkyně po třiceti letech fungování v demokratickém státě i s obdobím totalitního režimu v době druhé světové války. Během tří desítek let (1918–1948) dokázaly české sociální pracovnice učinit základní kroky k tomu, aby se sociální práce stala akceptovanou profesí, která získala důvěru a podporu jak v řadách odborníků dalších profesí, tak i u široké veřejnosti. Mnohého dosáhly zejména díky vynikající činnosti profesních spolků, které zaujaly, a to nejen v popisované době, roli akceptovaných aktérů na tomto poli. Zajímavou je i činnost ve prospěch sociálních pracovnic v praxi. Již v roce 1921 byla založena Organizace absolventek Vyšší školy sociální péče. Ta o čtyři roky později vypracovala návrh rámcové pracovní smlouvy, která absolventkám zajišťovala minimální služební výhody a stanovila jejich povinnosti a nároky. Mezitím ve spolupráci s Ústředím dobrovolných spolků sociálních a sociálně zdravotních – identifikovala aktuální potřeby praxe a vzdělávání. V roce 1928 došlo ke schválení uvedené rámcové pracovní smlouvy Ministerstvem sociální péče.

V následujícím roce (1929) se spolek odpoutal od Vyšší školy a změnil se v samostatnou stavovskou organizaci tzv. Organizace sociálních pracovnic (OSP). Ta následně založila pět poboček – odborů OSP v Bratislavě, Brně, Kroměříži, Ostravě a na Podkarpatské Rusi, které mohly poskytovat příležitost ke spolkové práci všem členkám, které se jí nemohly zúčastnit přímo v Praze. Už od roku 1930 se v rámci svých stanov OSP zaměřovala nejen na práci stavovskou, sebe/vzdělávací, ale i na sociálně propagační (mimo jiné začala vydávat práce svých členek) a kooptovala členy z jiných spolků, aby byla zajištěna plynulá komunikace a spolupráce. Výrazným úspěchem se stalo vyjednané pojištění v nezaměstnanosti s nepolitickou Jednotou soukromých úředníků, kde získali pro členky výhodné podmínky pojištění a povolení k založení zvláštní odborové sekce sociálních pracovnic s vlastním vedením. Rok 1940 (důsledky uplynulé krize, válka...) přinesl nutnost řešit hmotné zajištění odborně kvalifikovaných sociálních pracovnic. Po mnohých intervencích byl vyjednan se zástupci Ministerstva sociální a zdravotní péče a Národního ústředí sociální a zdravotní péče platový řád. OSP, ač nejrozsáhlejší, nebyla jediným spolkem, a tak byl proto utvořen zastřešující Svaz spolků sociálních pracovnic v ČSR. Jeho prioritním úkolem bylo udržovat styk s jednotlivými spolky, vzájemnou spoluprací napomáhat všem jejich členkám k vyššímu vzdělání a zajištění co nejvyšší úrovně sociální práce v republice. V roce 1948 byl navržen, ale nerealizován, sjednocený Svaz sociálních pracovníků. V tomto roce prvorepublikové spolky sociálních pracovnic zanikly, ale snaha a potřeba se sdružovat a vzdělávat nikoliv (dr. Macháčová).

Sociální pracovnice ve sledované době úspěšně obstály jako akceptované odbornice na mezinárodních konferencích, i při zahraničních studijních cestách, vystavěly hodnotový a etický rámec profese, pojetí praxe a navrhly formy regulace této profese. Běžnou se stala intenzivní mezinárodní spolupráce se sociálními pracovníky mnoha států.

V této době na celém tehdejší území republiky Československé působilo mnoho dodnes známých (kupř. Alice Masaryková či Marie Krakešová) či méně známých (Věra Vostřebalová, Marie Macháčová či Růžena Pelantová) i zapomenutých osobností a lídrů v oblasti sociální práce. A protože stovku již slavíme sami, seznámme se s velmi významnou osobností, která působila na území Slovenska a mimo mnohých dalších aktivit rozvíjela za spolupráce s Alicí Masarykovou profesi sociální práce.

Elena Maróthy-Šoltéssová – významná žena aj pre sociálnu prácu na Slovensku.

V tejto časti príspevku sa budeme zaoberať životom a dielom Eleny Maróthy-Šoltéssovej v prospech sociálnej práce na Slovensku. Uvedomujeme si, že jej meno je v českých krajinách možno známe, ale už menej známe sú jej činy a aj preto sme sa rozhodli priniesť viac informácií o tejto výnimočnej osobnosti slovenských dejín.

Elena Maróthy-Šoltéssová je predstavovaná ako spisovateľka, redaktorka a publicistka. Býva zvykom tiež uvádzať, že bola predsedníčkou spolku Živena. Už menej je uvádzané, že ju môžeme považovať za jednu z prvých, ktoré priamou činnosťou pracovala na zrovnoprávnení postavenia žien v slovenskej spoločnosti. Tak ako to chodilo aj vo svete, že aj v lone žensko-právnych hnutí sa rodili počiatky sociálnej práce, tak tomu bolo aj na Slovensku za pôsobenia Maróthy-Šoltéssovej. Chronologicky môžeme jej činy uviesť v nasledovných tematických krokoch: vzdelávanie, starostlivosť a rozvoj organizácie.

Boj o vzdelávanie a začiatok starostlivosti už v Uhorsku

Za prvopočiatok vzdelávania v sociálnej práci na Slovensku možno považovať čin Eleny Maróthy-Šoltéssovej, ktorá sa už v roku 1874 obrátila na vládu Uhorska, keď predložila návrh na zriadenie dievčenskej školy.

Živena, ako organizácia, následne v roku 1899 opätovne žiadala Ministerstvo kultúry a osvety o povolenie založenia „Prostej gazdinskej školy s vyučovacou rečou slovenskou“. Táto žiadosť bola v tom istom roku zamietnutá. Ďalšia žiadosť na ministerstvo od Živeny prišla v roku 1910. V nej žiadala Živena o povolenie otvorenia „Dievčenskej

domáco hospodárskej školy“. V roku 1912 namiesto odpovede Živeny o povolenie slovenskej dievčenskej gazdinskej školy založila maďarská vláda v Martine maďarskú štátnu gazdinskú školu.

V tom istom čase Maróthy-Šoltésová v roku 1910 zakladá spolok Lipa, ktorý poskytoval prácu pre slovenské ženy. Tie vyšívali a ich výrobky mohli byť predávané. Spolok zabezpečoval nielen prácu pre ženy, ale zároveň prostredníctvom jeho činnosti bolo propagované aj slovenské ľudové umenie.

Problém s alkoholom na Slovensku bol veľký už aj v týchto časoch. V roku 1912 publikuje Maróthy-Šoltésová článok Proti alkoholu, v ktorom popisuje škodlivosť pitia alkoholických nápojov a o jeho návykovosti.

Elena Maróthy-Šoltésová a jej činnosť v Republike Československej

Po vzniku Československa, hneď v novembri roku 1918 sa Maróthy-Šoltésová obracia na Annu Gebauerovú do českej Vesny s tým, že sa snaží nastoliť myšlienku založenia ženského školstva na Slovensku. Súčasťou tohto školstva malo byť aj vzdelávanie pre sociálnu oblasť, ktoré by nahradilo dovtedajšie vzdelávanie Živeny prostredníctvom kurzov.

Votrubová uvádza, že prvý kurz usporiadala sesterská Vesna v Brne pre Slovenky v máji 1920, na ktorom sa zúčastnilo 24 delegátok. Druhý kurz bol usporiadaný v roku 1921 MSP pre 37 sociálnych pracovníčok zo Slovenska v Prahe. Po úspešnom kurze v Prahe si Ústredný výbor Živeny vyžiadala od ministerstva, aby bol v ďalšom roku usporiadaný ďalší kurz pre sociálne pracovníčky zo Slovenska. Ten bol usporiadaný v Brne a zúčastnilo sa ho 26 účastníčok. Bol dôležitý aj tým, že bol spojený s návštevou sociálnych a zdravotníckych ústavov v Brne a jeho okolí.

Za najvýznamnejší kurz môžeme považovať až štvrtý v poradí, zorganizovaný v Širokej (na Orave). Tento okrem teoretických prednášok a návštev sociálnych a zdravotníckych inštitúcií obsahoval aj praktický výcvik v práci s klientmi sociálnej práce.

Živena sa podstatným spôsobom zaslúžila o rozvoj systematického vzdelávania v sociálnej oblasti, čím položila základy budúceho sociálneho školstva na Slovensku.

Už v roku 1919 boli založené tzv. Živenine školy pomocou brnianskeho spolku Vesna, ktorý napomáhal rozvoju plánov a budovaniu školy v Martine.

V septembri uvedeného roka bolo slávnostné otvorenie prvej dievčenskej školy Živeny v Martine s názvom „Vyššia dievčenská škola“, ktorej riaditeľkou bola M. Štechová. V roku 1927 už Živena prevádzkovala sieť odborných škôl pre ženské povolania po celom Slovensku.

V školskom roku 1925/26 vyvrcholilo mnohoročné úsilie spolku Živena založením „Ústavu M. R. Štefánika“, ktorého súčasťou bola aj škola sociálno-zdravotnej starostlivosti. Ústav mal tri zložky: dvojročnú župnú školu pre sociálne-zdravotnú starostlivosť; župný ústav na edukáciu učiteľiek gazdinského odboru a internát pre žiačky ústavu. Tento ústav poskytoval kontinuálnu edukáciu až do roku 1953.

Podľa Studencovej prvé tri semestre tejto školy boli prevažne teoretické a v poslednom semestri študentky odchádzali na prax (Bratislava, Praha-Krč). Študijný program bol zložený z:

- právne základy, organizácia sociálno-zdravotnej pečlivosti a štatistika;
- ústavná a spolková administratíva;
- praktická psychológia, pedagogika a sociológia;
- ošetrovateľská technika a individuálna starostlivosť;
- praktický výcvik.

Ako konštatuje spomínaná autorka žiaľ v súčasnosti nie je možné zistiť konkrétne učebné osnovy jednotlivých predmetov, pretože sa informácie tohto typu v archívoch nezachovali.

Boj za práva a sociálna starostlivosť

Elena Maróthy-Šoltéssová v období začiatku budovania ČSR nabáda ženy k politickým aktivitám za hlasovacie právo ako aj k dobrovoľníckej činnosti najmä v oblasti vzdelávania. To s tým zámerom, aby vzdelané slovenské ženy šírili vzdelanosť v regiónoch Slovenska a takým spôsobom pomáhali aj na vyzdvihovaní sociálneho statusu obyvateľstva. Rovnako sa však angažuje aj za ženy v domácnosti. V roku 1920 uverejňuje stať Slovenská žena, v ktorej poukazuje a vyzdvihuje úlohu ženy v domácnosti a zároveň aj vo verejnom živote.

V roku 1921 podporuje prostredníctvom svojho článku činnosť Československého červeného kríža, vyzdvihuje jeho význam a úlohy a vyzýva občanov k jeho finančnej podpore v rámci možností každého z nich.

V roku 1922 pri pokladaní základného kameňa budovy Ústavu Milana Rastislav Štefánika v Martine, ktorý mal vzdelávať sociálne pracovníčky definuje sociálnu starostlivosť a sociálnu prácu nasledovne: „Sociálnu pečlivosť, ktorú stvorila si sama nevyhnutná potreba, ako neúnavnú naprávateľku zla a kliesniteľku cesty k dobru, najmä odkedy svetová vojna skazila ľudí a rozvrátila pomery. Tá si vyžaduje od svojich vykonávateľov seba zapieravú prácu v prospech iných, na ich zdokonaľovanie a chránenie, keď sú telesne, alebo duševne slabí, i vždy hotovú ochotu k pomoci trpiacim, krivdeným, bezpomocným – vyžaduje teda skutky lásky a súcitu. A k tomu svojim duševným založením povolené sú najmä ženy. Ale aby sociálnu pečlivosť s úspechom mohli konať, musia byť k nej vychované. Takáto výchova deje sa teraz temer u všetkých vzdelaných národov systematicky. I u nás je veľká potreba na vychované pracovníce.

Túto definíciu sociálnej starostlivosti môžeme považovať za prvú slovenskú definíciu, ktorá odráža kultúrne a geografické reálie.

PROFESIONALIZACE SOCIÁLNÍ PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE

Mgr. David Pospíšil, DiS.

Mgr. Pospíšil získal titul diplomovaný specialista na Evangelické akademii – VOŠ sociálně právní v oboru Sociálně právní činnost a titul magistr v roce 2013 na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v oboru Veřejná a sociální politika. V současné době působí na pozici ředitele Odboru sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení Ministerstva práce a sociálních věcí. V oblasti sociálních služeb a sociální práce se věnuje i publikační činnosti.

Sociální práce je svébytnou profesí s vlastním mandátem, a to ve vztahu k individuální i společenské rovině. V individuální rovině lze hovořit zejména o naplňování lidské důstojnosti, respektive lidských práv, v úrovni společenské hovoříme o sociálním začleňování, principu sociální spravedlnosti, ale i o potřebě sociální změny. Sociální práce je nástrojem, který odstraňuje porušování lidských a sociálních práv, a to prostřednictvím zlepšování životních podmínek a uspokojování lidských potřeb, zejména osob nacházejících se v nouzi. Současně je však sociální práce nástrojem sociální politiky a je regulována státem.

Sociální práce v posledních sto letech v České republice prošla dynamickým vývojem. Prošla obdobím rozkvětu i výrazného útlumu, můžeme říci i popření. Také dnes čelí mnoha novým výzvám praxe, na které musí reagovat a efektivně je zvládat. Cílem Ministerstva práce a sociálních věcí je podporovat **odborný status sociálních pracovníků a vytvářet dobré podmínky** pro ně i pro všechny ostatní odborníky, kteří v sociální oblasti působí. Proto se v posledních letech intenzivně zabýváme otázkou tzv. profesního zákona a jeho obsahem. Jde nám o to, aby profesní zákon byl nejen podporou profese a sociálních pracovníků, ale současně, aby míra regulace neznemožnila sociálním pracovníkům uplatnit svoji kreativitu a flexibilní přístup v zájmu řešení nepříznivé sociální situace svých klientů a nezúžila prostor pro aktivitu na makro úrovni, tedy na oné společenské.

V souvislosti s přípravou novely zákona o sociálních službách a odborné diskusi k předpokladům pro výkon sociální práce jsme aktuálně také řešili otázku trestní bezúhonnosti sociálního pracovníka, respektive, zda tuto podmínku ponechat v současné podobě, nebo zda vyhovět hlasům, které požadují změkčení této podmínky pro pracovníky v sociálních službách a sociální pracovníky. Po velmi důkladném zvážení všech pro i proti je podmínka trestní bezúhonnosti ponechána v současném znění. Kdyby došlo ke zmírnění této podmínky, mohlo by totiž paradoxně dojít také k tomu, že by sociální pracovník, který byl souzen pro neplacení výživného ve prospěch svého dítěte, mohl pracovat s rodinami a rodiči v rámci agendy sociálně-právní ochrany dětí a apelovat na úhradu výživného jedním z rodičů.

Neméně intenzivně jsme se v poslední době zabývali otázkou kvalifikačního vzdělávání ve vztahu ke specializacím sociální práce a dospěli jsme k závěru, že vyšší odborné a vysokoškolské bakalářské studium by měly poskytovat všeobecně uplatnitelný základ, a proto podpoříme specializace v rámci magisterského stupně vzdě-

lávání a v rámci dalšího vzdělávání sociálního pracovníka. S ohledem na nedostatek sociálních pracovníků na trhu práce se naše vize také neubírají cestou jednooborového vzdělávání v oblasti sociální práce. Současně by takovým krokem totiž bylo znemožněno studium v rámci vyšších odborných škol, které své absolventy dobře připravují na výkon praxe sociální práce, a současně by bylo znemožněno akademické vzdělávání v oblasti sociální práce těm uchazečům, kteří nechtějí studovat oba stupně vysokého školství.

V otázce platového ohodnocení došlo v posledních několika letech k postupnému zlepšování. Podařilo se v rámci novely upravit Katalog prací tak, aby činnosti sociálního pracovníka byly zařazeny v platových třídách dle jejich skutečné náročnosti a úplně byly v oblasti sociální práce zrušeny nejnižší platové třídy. Přesto platové ohodnocení odborného pracovníka, tedy sociálního pracovníka, neodpovídá požadavkům na jejich odbornost a náročnosti povolání, a proto se v této oblasti budeme o změny zasazovat i nadále, a to nejenom pro oblast sociálních služeb.

V rámci výkonu sociální práce realizované obecními a krajskými úřady se podařilo zavést účelově vázaný dotační titul, jehož cílem je podpora dostupnosti sociální práce v území obcí, její kvalita a dostupnost v terénu. Uznatelnými náklady tak jsou především personální náklady na sociální pracovníky, náklady související s jejich vzděláváním a náklady na dopravu do terénu, včetně dopravy do věznic. V letošním roce jsme v rámci podpory ochrany sociálního pracovníka nově zařadili do uznatelných nákladů také ochranné a hygienické pomůcky a bezpečnostní prvky (např. bezpečnostní tlačítka, mobilní telefony).

Za účelem podpory strategické a koncepční činnosti potřebujeme jako podklad pro tuto činnost data a informace získané nejenom zpětnou vazbou od sociálních pracovníků. V minulých letech se nám podařilo uplatnit požadavky na aktivity výzkumného charakteru a získali jsme tak data v rámci níže uvedených analýz:

- Analýza současného stavu výkonu sociální práce ve školách a školských poradenských zařízeních a současného stavu výkonu sociální práce ve zdravotnictví.
- Analýza uplatňování case managementu a posouzení možností a limitů této metody při výkonu sociální práce na obecních úřadech, zaměřené na podporu poskytování dlouhodobé péče v přirozeném prostředí, včetně zvážení organizačních podmínek a připravenosti sociálních pracovníků k zavádění této metody.

- Analýza významu vstupního vzdělání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách pro zajištění odborného výkonu sociální práce ve veřejné správě a v sociálních službách a analýza vlivu managementu na udržení a rozvoj odbornosti sociálních pracovníků.

Současně jsou ještě zpracovávány výzkumy a analýzy v oblasti depistážní činnosti, etiky a etických dilemat, zájmu studentů o studium oborů sociální práce a odborných a osobnostních předpokladů pro výkon sociální práce.

Významným zdrojem podpory sociální práce a činnosti ministerstva ve vztahu ke strategické, koncepční a metodické činnosti jsou realizované systémové projekty. Se zaměřením na výkon sociální práce jsou aktuálně realizovány dva systémové projekty, a sice Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II a Systémová podpora sociální práce v obcích.

První z uvedených se primárně zaměřuje na podporu odborných kompetencí sociálních pracovníků, ale také na osvětu sociální práce mezi laickou veřejností a zlepšení mediálního obrazu sociální práce. Mezi aktivitami projektu jsou školy sociální práce, konference, semináře a workshopy, vydávání odborných článků a publikací Sešity sociální práce. Zavedeno bylo ocenění sociálních pracovníků Gratias, ale také radiové a televizní spoty s poděkováním sociálních pracovníků za jejich práci a videospoty určené laické veřejnosti, které mají představit jedny z nejčastějších nepříznivých sociálních situací, se kterými se mohou lidé setkat, a činnosti sociálního pracovníka v takových situacích. Úspěšně byl také realizován kurz mediálních dovedností pro sociální pracovníky a pilotně bude vytvořena databáze sociálních pracovníků. V praxi budou ověřeny navrhované specializace sociální práce.

Druhý ze systémových projektů se zaměřuje na výkon sociální práce realizovaný především obecními úřady. Projekt podpořil dostupnost sociální práce v území obcí, realizuje workshopy, kazuistické a odborné semináře, vydávána je publikace Zpravodaj sociální práce, aktuálně je připravován rozsáhlý vzdělávací program sestavený na základě informací o potřebách sociálních pracovníků.

Veškeré aktivity odboru sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení jsou činěny ve snaze dosáhnout co nejlepších výsledků pro praxi sociální práce a ve spolupráci se sociálními pracovníky. Tento způsob považujeme za správný, protože kdo jiný by se měl podílet na vývoji sociální práce, než sociální pracovník.

VZDĚLÁNÍ JAKO ZDROJ PROFESNÍ IDENTITY

PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D. vystudovala obor sociologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a získala zde titul Ph.D. V současné době působí jako odborná asistentka na katedře sociální práce FF UK a vyučuje zde obory, jako je sociální právo, sociální politika a sociální správa. Ve svých pracích se věnuje přístupu osob se zdravotním postižením ke vzdělání, potenciálu sociální práce ve školství, systémům vzdělávání v sociální práci a identitě sociální práce jako pomáhající profese. V minulosti spolupracovala s MPSV na přípravě tezí věcného záměru zákona o sociální práci a spolupracuje s MPSV v rámci realizace projektu směřujícího k nastavení dalšího vzdělávání v Moldavsku.

Uvažování o profesní identitě se může principiálně ubírat dvěma základními směry. První z nich je pojetí profesní identity jako součásti sociální identity nositele profese, která interaguje s jeho osobním sebepojetím a současně s vnějšími vlivy. Druhé pojetí nás nutí se zamýšlet nad tím, co je sociální práce, resp. co jsou ony specifické znaky, které ji odlišují od ostatních pomáhajících profesí. Právě druhá jmenovaná perspektiva bude výchozím rámcem pro tento příspěvek.

Sociální práce již od svých moderních počátků věnuje mnoho úsilí tomu, aby byla veřejně uznávána jako svébytná profese a také, aby si zcela jasně ohraničila své základní znalostní, dovednostní a hodnotové pilíře. Postupným vývojem profese a diskurzem na poli sociální práce byly stále častěji za tvrdé jádro identity sociální práce považovány typické **hodnotové orientace** (Risler, Lowe a Nackerud, 2003) a **dualita člověka a jeho prostředí**. Hovoří se také o specifickém zaměření na cíl spočívající v realizaci **sociální změny**, která se odehrává na úrovni člověka, jeho prostředí nebo společnosti.

Odborné zdroje popisují pozici **vzdělavatelů v sociální práci** doslova jako **strážčů bran** (anglicky „gatekeepers“), kteří určují, kdo do profese vstoupí a kdo nikoli (Ryan, Habibis a Craft, 1997; Moore a Urwin, 1991). Jejich rozhodnutí jsou pak mírou toho, zda dotyčný uchazeč získá příležitost vzdělávat se, resp. zda se dotyčný student prokáže jako způsobilý ke vstupu do profese, či nikoli. Tamm (2010) hovoří o vzdělávání jako o socializačním procesu, který vytváří příležitost osvojit si patřičnou **profesní kulturu** a přijmout potřebnou **profesní ideologii**. Vzdělávání, tedy více než který jiný činitel, vytváří most mezi identitou profese a identitou samotného sociálního pracovníka. Vzdělavatelé jsou tak **svědky profesního zrání** svých „světců“ a jsou za něj do určité míry také zodpovědní, to znamená, že by jej měli řízeně podněcovat a průběžně vyhodnocovat jeho stav.

Klíčových rolí, které jsou vzdělavatelům připisovány, je mnoho. První z nich, zřejmě nejtradičnější, spočívá v rozšiřování potřebných **znalostních a dovednostních schémat**, které se neobejde bez jejich další kultivace. K tomuto účelu slouží vzdělavatelům zejména **výzkum**, a to v podobě základní i aplikované, často postavený na určité podobě participace stran příjemců činností sociální práce.

S předáváním znalostí a dovedností souvisí také **udržování tradičních stavebních hodnot** tolik specifických pro obor, které by měly být právě do znalostní a dovednostní výbavy absolventa pevně zainkorporovány. Stejně tak důležité se jeví seznamování studenta s **možnými typy rolí**, které může při výkonu profese zastávat, a cíli, které jejich prostřednictvím naplňuje.

Dalším nelehkým nárokem na vzdělavatele je **propojování oborové teorie s faktickou podobou a potřebami praxe**, pro jehož zvládnutí jsou podstatné otázky spojené s kvalitou praktické části oborového studia, její poměr a vztah k teoretické výuce, zastoupení externích vyučujících a další prvky studia, které pomáhají vzdělavatelům, resp. studentům nahlížet do terénu a někdy za něj.

Pozice vzdělavatelů v roli tvůrců identity sociální práce mohou být oslabovány nebo podněcovány nejrůznějšími **vlivy, se kterými by mělo být řízeně zacházeno**.

První z těchto vlivů můžeme nazvat jako úsilí o **standardizaci ve vzdělávání** v sociální práci, které bylo formalizováno přijetím nařízení vlády č. 275/2016 Sb., o oblastech vzdělávání ve vysokém školství. To lze hodnotit jako příznivé pro kultivaci oborové identity. Oproti této regulaci působí stav relativní volnosti v tom, kdo, tedy absolvent kterého oboru, splňuje podmínky odborné způsobilosti pro výkon sociální práce.

Dalším vnějším vlivem, se kterým se musí vzdělavatelé vyrovnávat, je jistá **kompetenční soutěživost** mezi jednotlivými pomáhajícími profesemi, jejichž vzájemné hranice bývají spíše difúzní a rozostřují tak identitu sociální práce. Paradoxně opačnou silou působí v poslední době formálně vznikající **multidisciplinární týmy**, ve kterých sociální pracovník nachází své definované místo.

Dalším na profesní identitu příznivě působícím faktorem je úsilí o vytvoření **specializačních oborových odvětví**. To je zpravidla výsledkem potřeb terénu a současně narůstajícího vědění, které volá po svém dalším prohlubování a systematizaci.

S tím souvisí také narůstající tlak na vybavenost absolventů **výzkumnými dovednostmi**, a to nejčastěji za účelem ověření účinků činností sociální práce (měření dopadu), příp. efektivity sociálních systémů nebo analýzy podmínek, které působí na kvalitu života jejich klientů.

Mezi zásadně vnitřní vlivy, které mohou značně působit na formování profesní identity, lze řadit **strukturu studijního plánu**, poměrové rozložení povinných, povinně volitelných a ryze výběrových předmětů. Svoji klíčovou roli sehrává také **výstavba odborné praktické výuky**.

Neopominutelný vliv na budování profesní identity prostřednictvím vzdělávání má také **osobnost a vzdělanostní původ jednotlivých vyučujících**. Vzdělavatelé tak s jistou mírou nadsázky vytvářejí modelové multidisciplinární týmy. Každý jejich člen by tak měl adekvátně ke svému oborovému zaměření předávat svoji znalostní a dovednostní výbavu studentům.

Nepřímo s možnostmi ovlivňovat profesní obraz sociální práce prostřednictvím vzdělávání souvisí **stupeň flexibility systémů**, který umožňuje průběžně přenastavovat jednotlivé parametry obsahu a formy studijních plánů. V tomto smyslu se jako příznivé jeví udělování dlouhodobých tzv. institucionálních akreditací.

Závěr

Síla vztahu mezi vzděláním a profesní identitou je nesporná. Jednotliví vzdělavatelé na různých stupních vzdělávání se mohou mezi sebou lišit mírou naplňování jednotlivých výše popsaných rolí. Na základě tohoto klíče je také možné třídit různá pojetí vzdělávání, nejčastěji nazývaná jako profesní nebo akademicky orientovaná.

Použité zdroje:

ČESKO. Nařízení vlády č. 275/2016 Sb. ze dne 24. srpna 2016 o oblastech vzdělávání ve vysokém školství.

MOORE, Linda S. a Charlene A. URWIN. Gatekeeping: A Model for Screening Baccalaureate Students for Field Education. *Journal of Social Work Education* [online]. 2013, 27(1), 8-17 [cit. 2018-12-31]. DOI: 10.1080/10437797.1991.10672164. ISSN 1043-7797.

RISLER, Ed, Laura A. LOWE a Larry NACKERUD. Defining Social Work: Does the Working Definition Work Today? *Research on Social Work Practice* [online]. 2016, 13(3), 299-309 [cit. 2018-12-26]. DOI: 10.1177/1049731503013003005. ISSN 1049-7315.

RYAN, Martin, Daphne HABIBIS a Cec CRAFT. Guarding the gates of the profession: Findings of a survey of gate keeping mechanisms in *Australian Bachelor of Social Work programs*. *Australian Social Work* [online]. 2008, 50(3), 5-12 [cit. 2018-12-31]. DOI: 10.1080/03124079708414092. ISSN 0312-407X.

TAMM, Tiia. Professional Identity and Self-concept of Estonian Social Workers. *Tampere: Acta Universitatis Tamperensis* 1531, 2010. ISBN 978-951-44-8115-4 (pdf).

prof. PhDr. Jana Levická, Ph.D.

Od února 2019 působí jako profesorka – garantka na Katedře sociálních služeb a poradenství na Fakultě sociálních věd Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnavě. Předtím 20 let pracovala na Katedře sociální práce Trnavské univerzity. Od roku 2008 pracuje též na ÚSP, který je součástí FF Univerzity Hradec Králové. Ve své vědecké práci se zaměřuje na otázky identity sociální práce, otázky pregraduální přípravy a celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků a též na problematiku sociálních služeb. Je hlavní řešitelkou a spoluřešitelkou mnoha vědeckých projektů, domácích i zahraničních. Prof. PhDr. Jana Levická, Ph.D. je autorkou a spoluautorkou mnoha vědeckých a odborných monografií a publikací. Je členkou vědeckých a odborných rad doma i v zahraničí a redakčních rad vědeckých časopisů zaměřených na oblast sociální práce a sociálních služeb.

Vzdelanie ako zdroj profesné identity

Vzdelávanie je možné chápať aj ako špecificky organizovanú štafetu, v ktorej učiaci (pedagógovia) odovzdávajú najvýznamnejšie poznatky o činnosti, ktorú majú v budúcnosti vykonávať ich uční (študenti). Okrem obsahu vzdelávania sa odovzdávajú prostredníctvom edukačného procesu aj ďalšie špecifické informácie, ktoré sú od reprezentantov určitej oblasti praxe očakávané. Ak sa na pregraduálnu prípravu pozeráme z didaktického hľadiska, potom práve identitu je možné chápať ako kľúčový nástroj pre formovanie sociálnej práce. Pri tvorbe vzdelávacieho obsahu je potom potrebné prihliadať k obom druhom identity: internej a externej identite sociálnej práce.

Interná vs. externá identita sociálnej práce.

Termínom interná identita označujeme profesijnú identitu, nositeľom ktorej je jednotlivec, člen profesijnej komunity. Predstavuje výsledok stotožnenia sa jedinca s profesiou, ktorú vykonáva, alebo na ktorú bol pripravovaný počas edukačného procesu (Albert, Ashforth, Dutton 1999). Ide teda o vedomý proces, v ktorom jediniec postupne spoznáva a prijíma ciele, filozofiu, úlohy a ďalšie atribúty profesie. Stotožnenie sa s profesiou je postupný proces, ktorý začína často už výberom štúdia, prostredníctvom ktorého sa chce pripraviť na výkon svojej budúcej profesie (Albert, Ashforth, Dutton 1999, Gray, 2001, Busher, 2005). Priebeh postupnej identifikácie sa s profesiou zahŕňa osobnú históriu jedinca a tiež vlastnú skúsenosť sociálneho aj profesijného charakteru (Busher, 2005). Rýchlosť procesu významne ovplyvňuje hrdosť na zvolenú profesiu. Hrdosť na profesiu nielen uľahčuje tvorbu profesijnej identity, ale je tiež nevyhnutným predpokladom pre osobnú spokojnosť s vlastnou prácou a zvolenou kariérou (Gray, 2001). Výsledok tohto procesu sa prejavuje nielen snahou o precízne zvládanie pracovných postupov, či dodržiavaním etického kódexu, ale aj vierou v jedinečnosť profesie (Weinrach, Thomas, a Chan, 2001). Podľa Hollanda (1993) profesijná identita funguje ako mechanizmus, ktorý integruje postoje a konanie vzťahujúce sa k profesii. Na jej základe sa vytvára jasný a komplexný obraz o profesijných cieľoch, záujmoch a schopnostiach jedinca.

Externá identita sa viaže na identitu profesie, teda určitého kolektívneho útvaru. Identita profesie je prezentovaná ako bazálna podstata profesie, ktorú je možné chápať ako produkt sociálneho a politického konania na strane jednej, alebo ako produkt navzájom si konkurujúcich spôsobov definovania osobnej a kolektívnej príslušnosti (Brubaker, Cooper, 2000). V tomto zmysle je potom možné na identitu profesie nazerať ako na proces tvorby profesie, v ktorom sa hľadajú odpovede na otázky: Čo je predmetom činnosti členov profesie? Aké ciele profesia sleduje? Čo stálo pri zrode profesie? Na aké potreby reagovala? Ako sa ciele a úlohy profesie dotýkajú iných členov spoločnosti stojacich mimo profesiu? Ako prispieva k formovaniu identity profesie prostredie? Ako je definovaná samotná profesia, ku ktorej sa identita vzťahuje? Poskytuje príslušnosť k profesii jej členom nejakú konkurenčnú výhodu? ap. Identita profesie je konštruovaná ako dôsledok diškurzu, ktorému sme vystavení Burr (1995, 2003). Výsledným produktom diškurzu je celistvý obraz profesie, ktorý prináša informácie o cieľoch profesie, úlohách, ku ktorým sa profesia hlási, kompetenciách, ktorými disponujú jej reprezentanti a hodnotách, na ktorých je budovaná. Identita profesie poskytuje pohľad do jadra profesie zachytený v historických súvislostiach jej vývinu.

3. Závěry – postrehy odporučenia

Pregraduálna príprava tak vychádza z identity profesie, ktorá je vytváraná z vnútorného prostredia na základe permanentného diškurzu, focusovaného na tvorbu tzv. tvrdého jadra profesie v kombinácii s aktuálnymi vývojovými trendmi v profesii. Diškurz reaguje na interakcie s prostredím, ktoré do tvorby identity zasahuje prostredníctvom statusu profesie, ktorý je jej prisudzovaný verejnosťou. Vzdelávanie musí reagovať na stabilné bazálne prvky, ktoré udržujú vonkajšiu kontinuitu profesie a aktuálne potreby praxe.

Literatúra:

ALBERT, Stuart, ASHFORTH, Blake E., DUTTON, Jane E. 1999. Organizational identity and identification: Charting new waters and building new bridges. In: *Academy of Management Review* [online]. 2000, Vol. 25, No. 1 [cit. 2014-04-15]. pp. 13–17. Dostupné na internete: <http://webuser.bus.umich.edu/janedut/Identity/amr-albert.pdf>

BRUBAKER, R., COOPER, F. 2000. Beyond „identity“. *Theory and Society*, 29: 1–47.

BURR, V. 1995. An introduction to social constructionism. London: Routledge.

BURR, V. 2003. Social constructionism. Second Edition. London: Routledge.

BUSHER, H. 2005. Being a middle leader: Exploring professional identities. [online]. *School Leadership and Management*, 25(2), 137-153. [cit. 2013-11-25] Dostupné na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13632430500036231>

GRAY, J.A.M. 2001. *Evidence-based Healthcare*. 2nd edn. Edinburgh: Churchill Livingstone.

HOLLAND, J., JOHNSTON, J, ASAMA, N. 1993. The Vocational Identity Scale: A Diagnostic and Treatment Tool. In: *Journal of Career Assessment* 1 (1), p. 1–12.

Chaniging Lives: Report of the 21st Century Social Work Review, 2006.

REFLEXE PROCESU PŘÍPRAV ZÁKONA A ROLE PROFESNÍ ORGANIZACE, MEMORANDUM

Mgr. Petr Antoni

Mgr. Petr Antoni vystudoval na Univerzitě Hradec Králové obor sociální práce a sociální politika. V roce 2004 zde získal titul Mgr. Od roku 2014 působí jako ředitel organizace Domov pro seniory a Pečovatelská služba v Žatci a je členem Sociální a zdravotní komise Městského úřadu Žatec. Aktivně se věnuje lektorské a publikační činnosti v oblasti sociální práce, založil facebookový profil s názvem Senzační profese bez senzací, kde zveřejňuje aktuality vážící se k sociální práci. V minulosti spolupracoval s MPSV na přípravě tezí věcného záměru zákona o sociální práci a také v rámci projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.

Obsah diskusí nad tématem příprav zákona a role profesní organizace se proměňuje jednak v závislosti na již odvedené práci, ale také i fámách, které se vždy váží k jakémukoliv procesu významných změn. Pro svou bohatost vyvolává živé diskuse a otázky: Jak bude proces pokračovat? Mají sociální pracovníci podporu, či zůstali sami?

Nechci se opakovat, protože jsem se k tématu procesu příprav zákona vyjadřoval z pozice přednášejícího na konferencích sociálních pracovníků a také v rámci publikační činnosti. Naposledy formou shrnutí ve Fóru sociální práce (1/18). A také předpokládám, že určitá, možná významná část účastníků konference ke Světovému dni sociální práce 2019 a čtenářů sborníku z této konference vzešlého toto odborné periodikum sleduje a souběžně sleduje také aktivity v procesu příprav profesního zákona. Nicméně si dovoluji jen stručně připomenout, že aktuálně snad ještě probíhající období, kdy se hovoří a také pracuje, na přípravách profesního zákona započalo v plné intenzitě již v roce 2012.

Toho roku byla při MPSV ustanovena odborná pracovní skupina se zadáním práce na profesním zákonu. Významnou roli sehrálo tehdy přizvání – a zde mi dovoluji malý sentiment – velkého podporovatele profesionální sociální práce v ČR, který již bohužel není mezi námi – prof. JUDr. Igora Tomeše, CSc. Pan profesor tehdy přednesl brilantní analýzu pojetí profesních zákonů, resp. legislativních úprav týkajících se sociální práce, zejm. v evropském právu. Byl to právě on, kdo naznačil směr, který se po několika dalších setkáních pracovní skupiny stal nosným a který předznamenal text, publikovaný MPSV v roce 2014 pod názvem Teze k zákonu I. Co tehdy tento text vyvolal mezi sociálními pracovníky, na to nelze jistě zapomenout.

– Pamatujete si vy konkrétně na tento text? Vzpomenete si na některou pasáž tohoto textu nebo konkrétní pojem, který vám utkvěl v paměti?

Zřejmě se shodneme, že celou profesí obletěly v jednotkách hodin zejména pojmy sociální klinika a profesní stupně – sociální pracovník všeobecný, specializovaný, licencovaný a v podstatě svého druhu hitem našich tehdejších diskusí se stal pojem „profesní komora“, nemusím dodávat, že „povinná“. Pomyslnou tečkou za tímto výčtem byla fáma, že se uvažuje o zvýšení kvalifikačních požadavků, kdy stupeň VOŠ nebude postačující. Než znovu začnou pracovat emoce a představitost, rád bych připomněl, že v případě Tezí I. došlo ke dvěma souběžným efektům, které tehdy způsobovaly erupce v sociální práci. Tou první byla skutečnost, že šlo o text pracovní, text otevírající diskusi, a tou druhou byla vysoká nepřipravenost nás sociálních pracovní-

ků. Nepřipravenost na situaci, kdy z pozice ústředního státního orgánu, totiž MPSV, které je logicky vnímáno jako nejvyšší metodické a koncepční a obecně „nadřazené“ pracoviště pro sociální pracovníky vzejde takto novátorský pohled a text téměř revoluční. Teze I. byly totiž vlastně pobídkou, kterou si dovolím popsat parafrází legendárního textu Jana Amose Komenského a nazpívaného paní Martou Kubišovou – „vláda věcí tvých – naše sociální práce v ČR – se k tobě navrácí/přibližuje“.

Jednoduše bylo tomu tak, kdy text Tezí I. nabídl sociálním pracovníkům, aby uvažovali o vybudování samostatné profesní organizace – komory, která by se po vytvoření stala autonomní hrdou představitelkou profese sociální práce. Jako taková by byla nezávislá na struktuře veřejné správy, zejména na MPSV.

O tom, jak zásadně se text Tezí I. a naladění (informovanost, postoje, potřeby) sociálních pracovníků v roce 2014 nepotkaly, bylo řečeno a napsáno mnohé. Jisté kritické názory říkaly, že založení „komory“ jsme měli realizovat už v devadesátých letech, někteří naopak tvrdili, že ideální doba je „nyní“, kdy je sociální práce přeci jen tak nějak zformována těmi několika málo paragrafy zákona o sociálních službách, ale je potřeba jít dál.

Zajímavé byly i všechny události, které následovaly. Za ty nejpodstatnější považuji aktivní vstupy profesních spolků. Aktivně se zapojovaly v celém procesu zástupci Společnosti sociálních pracovníků a Profesní komory sociálních pracovníků. Dovolím si tvzení, že téma profesního zákona značnou měrou aktivizovalo jejich činnost a přispělo ke vzniku Svazu sociálních pracovníků v sociálních službách v průběhu roku 2015. Do značné míry diskutování a prosazování tohoto tématu prověřilo fungování spolků a nastavilo jistou dynamiku vnitřní i vnější komunikace. Stejnou měrou se na aktivitách podílela například i Asociace streetwork a Asociace občanských poraden.

Připomínám také událost, která má dnes již i historickou vypovídací hodnotu. Tou událostí je Vánoční výzva publikovaná společně představiteli prvních tří výše vyjmenovaných spolků. Výzva byla adresovaná tehdejší paní ministryni v resortu práce a sociálních věcí Michaely Marksové a obsahovala mimo jiné apel na zajištění dostatečného tempa prací na profesním zákonu, včasného projednání věcného záměru zákona vládou tak, aby byl reálný termín účinnosti zákona k 1. 1. 2017.

Zákon dodnes existuje pouze jako odložený materiál vlády v podobě věcného záměru. Důvodů bylo jistě víc. Jeden z hlavních je i to, že stále neexistuje shoda na tom, jak se vlastně zákon má jmenovat (nabízí se zákon o sociální práci nebo zákon o sociálních pracovnících) a co a do jaké hloubky má upravovat.

Ve sledu událostí došlo v historii oboru i na třetí memorandum na obhajobu profese vydané sociálními pracovníky na území České republiky. Memorandum bylo výstupem z jednání, které se uskutečnilo na Staroměstské radnici dne 12. 4. 2018. Reagovalo na dvě hlavní témata „tehdy“ řešené sociálními pracovníky.

Zde mi dovoluje malou historickou odbočku. Sama o sobě je trochu kuriózní forma – zvoleno bylo memorandum v návaznosti na dvě předchozí memoranda. Přitom by asi přiléhavější formou byla nóta (krajním vyjádřením by mohlo být i ultimátum), jakkoli jsou to pojmy zejména z oblasti politické nebo mezinárodněprávní. Memorandum je možno chápat jako písemné zachycení nějakého stavu věcí, úkolů, termínů nebo předběžných a průběžných výsledků jednání. Pokud uvádím kuriózní, tak tuto kuriozitu spatřuji v tom, že sociální pracovníci svými memorandy nechtěli v minulosti a ani nyní (v roce 2018) zaznamenávat, ale měnit a konat. V případě prvního memoranda, z období první republiky (1926), které žádalo v rámci reformy sociálního školství zachovat samostatnou sociální školu (obrana proti snahám spojit vzdělání sociální práce a ošetrovatelství pod jeden obor, a tím zachovat vzdělávání dnešními slovy jednooborové sociální práce) stejně tak jako druhého memoranda, které delegace sociálních pracovníků osobně doručila prezidentu republiky Edvardu Benešovi a jeho manželce v roce 1947. I toto druhé memorandum reagovalo na překážky ve výkonu profese a sociální pracovníce v něm konstatovaly fakt, že při plném nasazení svém při výkonu sociální práce nemají prostor pro hájení zájmů profese jakožto celku.

Memorandum z roku 2018 je do jisté míry průsečíkem těch dvou předchozích. V textu reaguje na tehdejší úvahy paní ministryně Jaroslavy Němcové snížit kvalifikační předpoklady sociálních pracovníků pro vstup do profese na vzdělání středoškolské (analogie na rok 1926) a současně text definuje aktuální situaci sociálních pracovníků a kvituje obnovenou diskusi o podobě profesního zákona (paralela na rok 1947).

Přístupme k tomu jako k faktu: naše profese tedy vydává memoranda. Říkáme tím, že chceme „pouze“, aby si budoucnost pamatovala, s jakými problémy jsme se vyrovnávali, anebo se jedná o signál, že hodnotíme a chceme skutečnosti v memorandech společně skutečně měnit? Ale také můžeme jít cestou zmiňovaného průsečíku s konstatováním, že profese vydává memoranda pro současnost, ve kterých hodnotí a usiluje o změnu, i budoucnost, pro kterou nechává zprávy, tak jako je kolegové v předchozích memorandech nechali pro nás.

A to, s jakou pečlivostí a mnohdy i vynalézavostí nám navzdory dějinným událostem zachovali informace o profesi, jejím vývoji, úspěších, prohrách a konečně i memorandech naši předchůdci, vede k jistotě, že chtěli, abychom se mohli poučit a profesi rozvíjet i obhajovat dál. Theodor Roosevelt řekl, že: „*Čím více známe svoji minulost, tím lépe jsme připraveni na budoucnost.*“

My své dějiny máme, a to pro utváření těch budoucích vůbec není málo, nemyslíte? Máme své dějiny, máme fungující profesní spolky, máme prostor vyjadřovat se k problémům a potřebám profese. Máme šanci se nejen vyjadřovat, ale také prosazovat, konat a měnit. Je jen na nás, na nás všech, jakým směrem vykročíme do druhého století existence profesionální sociální práce v České republice!

PRESTIŽ SOCIÁLNÍ PRÁCE OČIMA VEŘEJNOSTI

PhDr. Eva Dragomirecká, Ph.D.

V letech 2010–2017 vedla Katedru sociální práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, na které nadále působí jako výzkumná a akademická pracovnice. Předmětem jejího zájmu je kvalita života a další metody hodnocení komplexních intervencí, sociální faktory zdraví, gerontologie, transformace sociální a zdravotní péče a hodnocení efektivity služeb. Podílí se na rozvoji oblastí, které jsou nezbytné pro reformu péče o duševní zdraví, jako je hodnocení efektivity komunitní péče a vzdělávání sociálních pracovníků.

Úvod

Podle Velkého sociologického slovníku (Maříková, Petrusek et Vodáková, 1996) lze prestiž chápat jako „důležitost a vážnost připisovanou společenským skupinám, povoláním nebo jejich příslušníkům, případně jednotlivým osobám, na základě určitého více či méně uznávaného měřítká“. Prestiž je považována za jeden z indikátorů sociálního statusu. Pomáhající profese se ve výzkumech prestiže povolání pohybují vysoko: konkrétně v reprezentativním šetření obyvatel ČR z r. 2016 (Tuček, 2016) byly mezi pěti profesemi s nejvyšší prestiží čtyři pomáhající profese: lékař (1. místo), zdravotní sestra (3. místo), učitel na VŠ (4. místo) a učitel na ZŠ (5. místo). Sociální práce mezi 26 hodnocenými profesemi nebyla, z dílčích šetření a zahraničních výzkumů však tušíme, že by horní příčky žebříčku prestiže neatakovala. Předpokládáme, že veřejnost uznává užitečnost sociální práce, hodnocení prestiže ale souvisí také s vnímáním náročnosti odborné průpravy profesionálů, jejich autority a osobní moci a v neposlední řadě s výší jejich příjmů. Sociální práce má při hodnocení prestiže několik nevýhod: v postkomunistických státech se jedná o mladou disciplínu s přerušenu nebo chybějící tradicí; veřejnost má mlhavou nebo stereotypní představu o tom, co sociální pracovník vlastně dělá; jedním z jejich úkolů je práce se stigmatizovanými skupinami a je známo, že stigmatizovány jsou i služby a odborníci, kteří s takovými skupinami pracují; pracovníci jsou svázaní s poskytovatelem, nepracují samostatně, privátně, nemají prestižní klienty (Varzinskiene, 2009) a disciplína má v názvu „práci“, slovo, které navozuje představu málo kvalifikovaných profesí.

Obvyklou metodou posuzování profesní prestiže bývá seřazení vybraných profesí nebo jejich zhodnocení pomocí škály. Zatímco v průzkumu americké populace byla sociální práce v hodnocení prestiže pomáhajících profesí na druhém místě, po zdravotní sestře a před poradci, psychology a psychiatry (LeCroy et Stinson, 2004), v Litvě byla na 44. místě z 66. hodnocených profesí a byla hodnocena hůře než ostatní pomáhající profese (Varzinskiene, 2009). V evropských zemích se vnímání sociální práce pohybuje někde mezi těmito příklady a lze předpokládat, že – jako mnohé jiné fenomény – klesá i prestiž sociální práce od západu k východu.

Cílem naší práce bylo přispět k poznání současné situace u nás. Znalost faktorů ovlivňujících prestiž profesí považujeme za nezbytnou pro aktivní práci na jejím zlepšení.

Metodika

Metodou sběru dat bylo jednorázové dotazníkové šetření, které provedli v r. 2018 studenti magisterského studia Katedry sociální práce FF UK v rámci předmětu Terénní výzkum pod vedením autorky. Výběr respondentů probíhal podle předem stanovených kritérií (kvót) tak, aby soubor obsahoval stejný počet mužů a žen, rovnoměrné zastoupení ve věkových skupinách a předem stanovený poměr nejvyššího dosaženého vzdělání (alespoň čtvrtina respondentů s nižším vzděláním než SŠ s maturitou, ne více než třetina s VŠ). Regionálně, a co se týče velikostní kategorie obcí, byl soubor heterogenní, poměr nebyl předem stanoven.

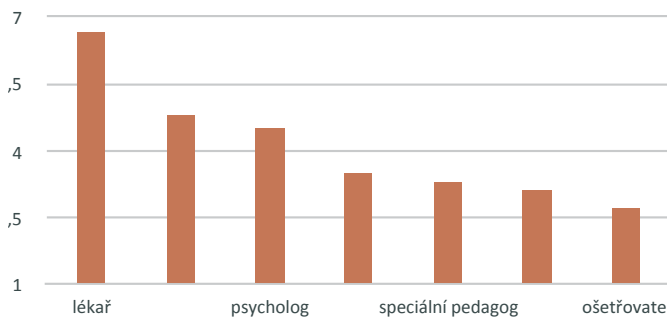
Výsledný soubor tvořilo 364 osob, 182 žen a 182 mužů. Průměrný věk byl 49 let, v rozsahu od 17 do 95 let. Respondenti nejčastěji žili v malých obcích (40 %), pouze čtvrtina ve velkoměstě.

Výsledky

Hodnocení prestiže

Respondenti měli za úkol seřadit sedm pomáhajících profesí podle jejich prestiže tak, že 1 byla přiřazena k profesi s nejnižší společenskou prestiží a 7 k profesi s nejvyšší společenskou prestiží. Bylo upřesněno, že prestiží se míní to, jakou společenskou hodnotu mají konkrétní profese podle názoru respondenta. Pořadí hodnocených profesí ukazuje graf 1.

Graf 1. Pomáhající profese podle společenské hodnoty (prestiže)

Sociální pracovník byl hodnocen na 6. místě ze sedmi předložených profesí, s podobnými výsledky jako sociální pedagog. Vyšší prestiž byla přisuzována zdravotnickým

profesím a zdá se, že roli hraje také předpokládaná kvalifikace hodnocených profesí. Zajímalo nás proto, zda veřejnost chápe sociální práci jako vysokoškolskou profesi.

Vzdělání sociálních pracovníků

Na otázku, zda má mít sociální pracovník vysokou školu, odpověděla více než polovina (58 %) „ne“. Pouze každý čtvrtý respondent (28 %) se domníval, že sociální pracovník má mít vysokou školu, ostatní (14 %) si nebyli jisti.

Muži a ženy odpověděli zcela totožně, bez rozdílů věku. Respondenti, kteří měli pracovní nebo studijní zkušenost se sociální prací, výrazně častěji soudili, že sociální pracovníci mají mít vysokoškolské vzdělání. Vliv osobní zkušenosti se sociální prací se neprojevil – naopak, 69 % těch s osobní zkušeností řeklo „ne“, 22 % ano, méně často odpovídali „nevím“.

Další výsledky ukázaly na přetrvávající vnímání sociální práce jako přímé práce s klienty, případně vykonávání dohledu nebo terénní práce. Case-management nebo vytváření sociální politiky většina respondentů nepovažovala za úkoly sociální práce.

Respondenti považovali za nejprospěšnější práci s dětmi, lidmi se zdravotním postižením a seniory. Na opačném pólu, tj. za málo užitečnou považovali práci ve vyloučených lokalitách, s etnickými menšinami, uprchlíky a prostitutkami.

Závěr

Výsledky ukázaly, že veřejnost ví o sociální práci málo a její pohled je ovlivněn tradičními stereotypy. Nelze než vzít věci do vlastních rukou, pracovat s médii, vytvářet vlastní média a učit studenty mediální práci.

Reference:

LeCroy, C. W et. Stinson, E. The Public Perception of Social Work: Is It What We Think It Is? *Social Work*, 2004, 49 (2): 164–174.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.

Tuček, M. *Prestiž povolání – únor 2016*. Tisková zpráva. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ekonomicke/prace-prijmy-zivotni-uroven/2013-prestiz-povolani-unor-2016>

Varzinskiene, L. Prestige of Social Work Profession. *Socialiniai tyrimai / Social Research*, 2009, 1(15): 98–104.

VÝZVY PRO SOCIÁLNÍ PRÁCI V DOBĚ TZV. POSTMODERNÍ

PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.

Vystudovala filozofii a sociologii na Filozofické fakultě UK. V současnosti vyučuje sociologii a metody sociální práce na Katedře sociální práce FF UK a Katedře pastorační a sociální práce ETF UK. Specializuje se na komunitní práci a sociální ekonomiku, v této oblasti též publikuje. Spolupracuje s neziskovým sektorem a příležitostně se složkami veřejné správy.

Dnešní doba je někdy označována jako doba postmoderní. Tento výraz se objevuje v 70. letech minulého století, a jak čteme v příslušných textech, postmoderní situace je prosyncena únavou z velkých emancipačních projektů humanismu, osvícenectví, socialismu, kapitalismu a jiných „velkých historických příběhů“, včetně moci „vysokého umění“ (Jameson, 2016). Modernita a modernismus jsou odmítány v jejich rozličných podobách. Především jejich smysl pro disciplínu, institucionalizaci soukromého i veřejného života a jejich přesvědčení o univerzální platnosti moderních hodnot. Tyto známe především jako nároky na univerzální emancipaci lidstva za pomoci legislativy garantované státem, popř. mezinárodním společenstvím. Sociálním pracovníkům je blízký koncept lidských práv a svobod, který se stal východiskem pro řadu politik, hlavně pak sociálních (Tomeš, 2018). Modernita je spojená s nástupem národních států v 19. století, jejichž funkcí a zároveň legitimitou je mj. realizace sociálních politik, které v západním světě nalézáme v podobě několika základních modelů (liberální – anglosaský, korporativní – německý, sociálně demokratický – skandinávský). Modernita rovněž vynesla na svoje historické výsluní střední třídu, v níž vidí sociologové garanci společenské stability: její příslušníci jsou vzdělaní, pracovití, kulturní, znají zásady dobré životosprávy, pěstují kritické a reflexivní přemýšlení. A také vidí hodnotu takové společnosti, která je stabilní, spravedlivá ke svým členům, a která pomáhá slabším. V mnoha ohledech je právě střední třída zárukou fungování a udržování liberální demokracie, jejímž je historickým produktem. Někteří sociologové (Keller, 2018) upozorňují na to, že sociální práce jako obor je vlastně projektem střední třídy, kdy je snahou vštěpit hodnoty střední třídy těm, kteří střední třídou nejsou. Již v tomto bodě vidíme dilema, kterému sociální pracovníci čelí: Jak se vyhnout opresivnímu a necitlivému chování k některým cílovým skupinám sociální práce, což je v oboru sociální práce jeden z hlavních prohřešků, a přitom docílit v jejich sociálním chování změn, které je de facto zařadí mezi střední třídu. A jakoby situace nebyla už tak dost složitá, většina společenských věd se dnes shoduje, že postavení středních tříd se v západním světě problematizuje, jistoty jejího společenského postavení slábnou a především pak mizí záruky její materiální prosperity vyplývající ze vzdělání. Můžeme si pak položit otázku, zdali se znejistěním střední třídy bude znejistěn i projekt sociální práce. Anebo snad existuje něco jako „zlatý standard“ sociální práce, který je široce akceptován a přetrvá bez ohledu na proměnu situace středních tříd v Evropě/USA?

Éra globalizace mnohé proměnila. Z rysů, které jsou pro globalizaci signifikantní, jmenujme opojení novou generací technologií, které oproti předchozím nově vytvořily virtuální svět. Ten právě v konceptu postmodernismu nachází svoji silnou obhajobu. Virtuální svět nás uvolňuje od nechtěné zátěže konkrétní situovanosti a zakotvenosti v daných podmínkách, poskytuje tím mnoha lidem klid a pohodlnou distanci od reálného fyzického světa. Na straně druhé otevřel možnost prožívání skupinově konstruovaného virtuálního světa (tzv. sociální bubliny). To vše v intimním prostředí našich individuálních životů. Nové technologie, jejich propojení s mediálním světem a s ekonomickým světem, kde vládne paradigma Růstu, přinesl nový životní styl konzumní lačnosti (Bauman, 1999) a obdivu k utrácení, které přepisují etický kánon dnes, jak se zdá, již staromódní středostavovské uměřenosti a spořivosti z dob klasické modernity. Jak někteří teoretici poznamenávají, postmodernismus našel skrze most technologií svého nejbližšího spojence v neoliberalismu a nereflektovaně přebírá i část neoliberální ideologické výbavy a rétoriky. Zaznamenali jsme i výraz post-sociální stát (Jameson, str. 381). Poukazuje na rozdíl mezi dneškem a expanzí sociálního státu, která vrcholila v 60. letech 20. století, včetně rozmachu množství univerzit s masovou produkcí vysokoškolsky vzdělaných lidí, což znamenalo i konec elitářského modelu vzdělání.

Pozoruhodný je vývoj postmodernismu v postkomunistických zemích. Postmodernismus se tu setkal v 90. letech se základním laděním postkomunismu a s jeho nechtutí k roli státu a státním institucím – což pochopitelně působilo jako úleva po přepolitizované a přeideologizované předchozí době. V českém prostředí se dokonce zdá, že postmodernismus úspěšně splynul s neoliberalismem deklarovanou nechtutí ke státním organizacím a státním regulacím všeho druhu, které obě ideologie (postmodernismus, neoliberalismus) představují jako pohrobky státního totalitarismu. Byly a někdy stále jsou deklarovány přednosti soukromého sektoru ve všech sférách. Došlo tak – s různými výkyvy a peripetemií – ke znevážení role státu a jeho poslání veřejné služby, tj. povinnost garantovat určité služby prostě proto, že je to ve veřejném zájmu (public interest). Proces necitlivého outsourcingu státních funkcí ponechal napospas vrtochům tržního, mnohdy neregulovaného prostředí, celé oblasti sociálního života společnosti, za příklad může posloužit byznys ubytoven, někdy byznys se stářím (komerční ceny za pobytové služby). Oblast sociálních politik a sociální práce ovládlo používání ekonomického jazyka i při posuzování kvality něčích práce. Posuzují se výstupy, dopady, za ideální se považuje kvantitativní vyjádření těchto kategorií. Naplno se rozjel průmysl evaluací. V oblasti sociální politiky

bychom našli několik příkladů, které není zapotřebí popisovat: zmíněná absentující bytová politika státu a provozování ubytoven, nedostatečné regulace poskytování úvěrů nebankovními společnostmi, reforma úřadů práce z doby ministra Drábka vedené rétorikou efektivnosti aj. Skrze kritiku státem řízených regulací (připustíme, že leckdy opravdu nepovedených) se společnost ocitla v některých oblastech ve stavu, kdy sociální situace celých skupin je vydaná všanc finančním zájmům soukromých skupin. Postmoderní teoretizování však zde již končí, zdá se, že konkrétní situaci odbývá odkazem na všeobíhající koncept individualizace a individuální zodpovědnost za životní volby.

Mizí tedy modernost a modernita? A zmizí tím i sociální narativ a institucionální základna potřebná pro výkon sociální práce? Je dnešní vize sociálního státu jiná než v 60. letech? V čem? A můžeme si položit otázku, zdali existuje něco jako „zlatý standard“ sociální práce? Většina autorů se chce vyhnout odpovědím a spíše nacházejí výraz pozdní modernity (Giddens), která umožňuje vyhnout se zjevně neadekvátnímu a radikálnímu popření významu institucionálního základu fungujícího státu, který si i v éře globalizace zachovává nezastupitelné funkce pro fungování společnosti. Můžeme si položit otázku jaká je alternativa k institucím moderny? Panuje shoda, že zatímco jsou možné a žádoucí reformy institucionální základny moderní společnosti, jejich proměna by však neměla být vedena ekonomistickým myšlením poháněným finančními zájmy privátních skupin. Pozice většiny teoretiků sociálních politik a sociální práce je taková, že stát je nezastupitelný v organizaci „povinné solidarity“, která zabezpečuje sociální práva a stabilitu společnosti. Formy povinné solidarity jsou následující: sociální regulace, sociální pojištění, sociální zaopatření, sociální péče a sociální služby (Tomeš, 2018, s. 17). Jakkoli ekonomisticky laděné argumenty o přebujelosti sociálního státu (moderního svojí podstatou) přinášejí podněty k zamyšlení o efektivitě a opodstatněnosti některých složek sociálních systémů, skutečné problémy sociálního státu jsou do značné míry způsobené nedostatkem politické odvahy spíše než tím, že by byly ekonomicky neudržitelné (Judt, 2011, s. 124). Statistiky o růstu a nerovnosti v distribuci vytvořeného materiálního bohatství ve světě jsou výmluvné. Kromě toho sociální stát je stále ještě garancí ochrany slabší většiny před silnou a privilegovanou menšinou (tamtéž, s. 125). Nutno ale také zdůrazňovat, že kromě povinné solidarity je zapotřebí podporovat a rozvíjet i nepovinnou solidaritu, zdravá pozdně moderní společnost potřebuje jak chladnou (cold) tak i vřelou (warm) solidaritu (Lorenz, 2016).

Závěr: V současné pozdně moderní fázi vidíme v oblasti sociální práce moderní, pozdně-moderní i post-moderní prvky. Mají svoje pozitivní a negativní projevy, místo a vytvářejí mozaiku, která vnáší do teorie i praxe dynamiku. Na sociálních pracovnících a politicích, kteří jsou dnes vybavení vysokoškolskými tituly, spočívá úkol přistupovat s respektem k vytvořené institucionální základně a étosu sociálního státu jako jedinečného civilizačního statku. Při navrhovaných reformách by si měli klást citlivé otázky veřejného zájmu, sociální soudržnosti, spravedlnosti a rovných šancí.

Použitá literatura:

BAUMAN Zygmunt. *Globalizace. Důsledky pro člověka*. Praha: Mladá Fronta 1999; GIDDENS Anthony. *Důsledky modernity*. Praha: SLON 1998; JAMESON Fredric. *Postmodernismus*. Praha: Rybka Publishers, 2016; JUDT Tony. *Zle se vede zemi*. Praha. Praha: Rybka Publishers, 2011; KELLER Jan. Vystoupení na konferenci European Dimension. In: *Social Work Education and Practice*, Ostravská univerzita, 24. 9. 2018; LORENZ Walter. *Social Work and a New Social Order – Challenging Neo-liberalism's Erosion of Solidarity*. In: *Social Work and Society*, No.5/2005; TOMEŠ Igor. *Povinná sociální solidarita*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2018

POSÍLÍME PRESTIŽ, PROFESIONALITU A VĚDECKOST ČESKÉ SOCIÁLNÍ PRÁCE ZNALOSTÍ JEJÍ HISTORIE?

Doc. Mgr. Marie Špiláčková, Ph.D.

V roce 2016 habilitovala v oboru Sociální práce. Pracuje jako docentka se zaměřením na teorie a metody sociální práce na Fakultě sociálních studií Ostravské univerzity. Přednáší v předmětech Teorie a metody sociální práce, Teoretické sebepojetí sociální práce, vede semináře k diplomovým pracím. Ve vědecko-výzkumné a tvůrčí činnosti se zaměřuje na rozvíjení metodologie historického výzkumu v sociální práci. Jeho prostřednictvím přináší poznatky o historii sociální práce, kterými sytí odborný diskurz s cílem posílit vědomí a myšlení o historii sociální práce v různých dimenzích.

Sociální práce jako praktická činnost má na československém území bohatou historii. Její profesní počátky sahají do roku 1918, kdy je odbornými zdroji podloženo první vzdělávání v sociální práci v Praze, realizované na Ženské vyšší škole sociální péče. I přes stoleté působení oboru na československé scéně, k ucelenějšímu zmapování jeho vývoje zatím nedošlo (srov. Špiláčková, 2016). K stejnému závěru dochází i další domácí autoři jako Kodymová (2014) nebo Brnula (2013).

K poznání historie sociální práce můžeme použít dostupné zdroje jako publikace a časopisy, archivní materiály nebo vzpomínky přímých účastníků minulé doby. Bohužel poznatků postavených na vědeckých základech, tj. na popsané metodologii jejich získání a uvedené bibliografii použitých zdrojů je v oboru sociální práce stále málo. Obecně lze konstatovat, že je téma historie odbornou veřejností opomíjeno.

Významným nástrojem či prostředkem k získání poznatků je historický výzkum. Historický výzkum nebo také historiografie se „pokouší systematicky zachytit složité nuance, lidi, významy, události a dokonce i myšlenky minulosti, které ovlivnily a formovaly přítomnost“ (Berg&Lune, 2012, s. 305). Historický výzkum se opírá o širokou škálu zdrojů, primárních a sekundárních, včetně nezveřejněných materiálů. Metodologii této výzkumné strategie je možné aplikovat do různých vědních disciplín, včetně sociální práce. Ze zahraničních autorů se užití specifické metodologie v sociální práci věnuje Elizabeth Danto (2008), z českých autorů Marie Špiláčková (2014).

Nepostradatelným a jedinečným objektem výzkumu jsou primární prameny, uchované zejména v archivech či soukromých sbírkách jednotlivců. Vznikají v době, o které pojednávají. Zachycují autentické informace a poznatky o době, jevech a skutečnostech, ke kterým mají časově nejbližší. Dalším využitelným objektem jsou sekundární prameny. Plní však funkci doplňující, protože vznikají s časovým odstupem od popisované události, jevu či skutečnosti. Historický výzkum nezjišťuje pouze to, jaká historie byla, ale také jak byla popsána. Cílem je zachytit události z minulosti a zároveň měnící se interpretace těchto událostí v podání různých autorů. Proto je nutné kombinovat různé typy pramenů a k jejich analýze přistupovat kriticky.

Realizace historického výzkumu se neobejde bez dílčích kroků v jednotlivých fázích práce. Jednou z primárních činností je definování a formulace výzkumného problému či výzkumných otázek. Následuje zjištění stavu zkoumané problematiky v sekundárních zdrojích a identifikace a lokalizace relevantních materiálů (primárních a sekundárních pramenů), které bude badatel používat. Následuje výběr vhodné metody a techniky, které badatel aplikuje na svůj předmět výzkumu. Nejužíva-

nější technikou získání historických dat je obsahová analýza. Lze ji využít v rámci kvantitativní i kvalitativní výzkumné strategie. Po samotném sběru dat a jejich kritické analýze, je na závěr nutné historický výzkum evaluovat. Výzkumník používá triangulaci, kterou můžeme popsat jako ověření/porovnání výzkumných závěrů s údaji získanými odlišnými metodami (Špiláčková, 2016).

Historie české sociální práce je velmi bohatá. Můžeme se z ní poučit, inspirovat se, navázat na příklady dobré praxe, nebo naopak nevkładat úsilí do aktivit, které byly neúspěšné v minulosti. Historické poznatky mohou pomoci ke zvýšení prestiže oboru, k větší identifikaci se s profesí, k mediálnímu zviditelnění dějin sociální práce nebo „jen“ ke zmapování chybějících úseků vývoje. Jak uvádí Špiláčková (2016), požadavek na zařazení tématu historie sociální práce do vzdělávání studentů sociální práce se objevuje doma i v zahraničí. V České republice je vývoj sociální práce zařazen v Minimálním standardu vzdělávání v sociální práci zpracovaný Asociací vzdělavatelů v sociální práci. Rovněž Rada pro vzdělávání v sociální práci v USA (Council on Social Work Education) klade důraz na znalost historie. Ve svých standardech pro akreditaci studijních oborů uvádí, že sociální pracovníci musí znát historii své profese (Education Policy, 2012: 6).

Již před dvaceti lety autoři Fischer a Dybicz (1999) považovali stav historického bádání za velmi krátkozraký. Autoři odkazovali na vývoj v dalších společenskovedních disciplínách a vyzývali k návratu ke studiu historie sociální práce. V současné době je k dispozici jen velmi málo studií o historii sociální práce, právě z důvodu marginalizace historického výzkumu ze strany současných sociálních pracovníků, studentů a akademických pracovníků.

Na univerzitách či vysokých školách v ČR vzdělávajících sociální pracovníky není historický výzkum a jeho metodologie vyučován vůbec. Například v USA je zařazen historického výzkumu do oblasti terciárního vzdělávání sociální práce zcela běžné. Fischer a Dybicz (1999) uvádějí, že výuka a realizace historického výzkumu je dána mírou kvality vysoké školy. Jeho místo je hlavně na akademické půdě. Historický výzkum je typický pro specifické školy. Většinou je jeho užití spjato s konkrétní osobou, která se o historii zajímá. Pokud na fakultě působí vyučující, který přednáší historii sociální práce i metodologii historického výzkumu, jsou pozitivně ovlivněni i absolventi a nabyté znalosti dále aplikují.

Proto se připojuji k návrhu, aby historický výzkum zaujímal větší místo v praxi a vzdělávání sociálních pracovníků. Nejprve je však potřeba apelovat na vzdělavatele v sociální práci, aby výuku historického výzkumu zavedli do sylabů metodologických předmětů.

Použité zdroje:

BERG, B. L., LUNE, H. *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. 8. vydání. Pearson, 2012. ISBN 978-0205809387.

BRNULA, P. *Sociálna práca. Dejiny, teorie a metódy*. 2.ed. Bratislava: Iris, 2013.

DANTO, E. A. *Historical Research. Pocket guides to social work research methods*. New York: Oxford University Press, 2008.

Education Policy and Accreditation Standards. [on-line] 2012. Council on Social Work Education. Cit. [13. 10. 2014]. Dostupné na <http://www.cswe.org/File.aspx?id=41861>.

FISHER, R., DYBICZ, P. The Place of Historical Research in Social Work. In: *Journal of Sociology and Social Welfare*, September 1999, Volume XXVI, n. 3. p. 105–124.

KODYMOVÁ, P. *Historie české sociální práce v letech 1918–1948*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 9788024622569.

ŠPILÁČKOVÁ, M. Historický výzkum v sociální práci. In: GOJOVÁ, A. a kol. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014. p. 171–202. ISBN 978-80-7464-390-3.

ŠPILÁČKOVÁ, M. The Importance of Historical Knowledge for Social Work as a Science, Profession and Academic Discipline – Experiences from Czech Republic. *ERIS Journal – Summer 2016. English edition of the Sociální práce/Sociálna práca/Czech and Slovak Social work*, 2016, vol. 16, n. 4/2016, s. 66–78.

VÝZKUM V SOCIÁLNÍ PRÁCI

prof. PaedDr. Oldřich Chytil, Ph.D.

Prof. PaedDr. Oldřich Chytil, Ph.D. se v roce 2007 stal docentem v oboru sociální práce na Vysoké škole zdravotnictví a sociální práce sv. Alžbety, v tomtéž roce se stal mimořádným profesorem a v roce 2017 profesorem v oboru sociální práce na Ostravské univerzitě. V současné době působí jako přednášející na Fakultě sociálních studií Ostravské univerzity se zaměřením na teorie a metody sociální práce a důsledky modernizace pro sociální práci. Pravidelně přednáší také na Univerzitě Koupio ve Finsku, na Katolické univerzitě Eichstätt-Ingolstadt v Německu a na Trnavské univerzitě. Je ředitelem Evropského výzkumného institutu sociální práce Ostravské univerzity.

„Potřeba poznání a pochopení věcí, jevů, procesů či jakýchkoli oblastí hodných zájmu je jádrem aktivity, která nese název „výzkum“. Můžeme si položit otázku, jaká je role výzkumu v sociální práci. Nestačí se omezit na interakční, komunikační znalosti a dovednosti, když v podstatě v sociální práci jde o jednání s lidmi?“ (Loučková, 2014, 21).

„Právě v sociální práci je důležité spojení výzkumu s otázkou, do jaké míry jsou klienti sociální práce jednak „zkoumání“ jako objekty výzkumu a na druhé straně také podporováni, aby se stali jeho spolutvůrci aktivovanými v průběhu výzkumu, kteří mají šanci spoluvytvářet proces výzkumu zcela jinak, než je to obvyklé v jiných badatelských přístupech empirického sociálního výzkumu. Sociální práce potřebuje specifické přístupy a metody empirického sociálního výzkumu, přičemž hledání výzkumných otázek se řídí požadavky vycházejícími ze společenské funkce sociální práce“ (Baum, Gojová, 2012, 11).

Empirický sociální výzkum se pokouší vysvětlit sociální skutečnost společnosti, její struktury, vztahy, procesy a její sociální problémy. Činí tak na základě teorií, tedy systému logicky bezesporných výpovědí o sociálních fenoménech. Výzkumníci musí mít na počátku výzkumného procesu představu o tom, v jakých teoretických souvislostech by měla být skutečnost zkoumána. Empirický sociální výzkum má funkci prostředníka mezi skutečností a teorií (Baum, Gojová, 2012).

Empirický výzkum v sociální práci není jen kvantitativní vystižení sociálního postavení klientů nebo zkoumání objektivně daných podmínek jejich života a jednání. Výzkum v sociální práci zahrnuje i kvalitativní zkoumání životní asociace klientů, což znamená, že nás zajímají interpretační vzory (Baum, Gojová, 2012).

Kvantitativní výzkum lze charakterizovat objektivností, to je předkládanou nestranností badatele, který není součástí výzkumného prostředí, spojenou s výzkumným problémem a měřitelností zkoumaných oblastí prostřednictvím vhodných indikátorů (Loučková, 2014).

Kvalitativní výzkum lze charakterizovat subjektivností a významem, které zkoumaným tématům dávají lidé žijící v určitém prostředí, z něhož zkoumaná témata vystávají. Cílem kvalitativního výzkumu je prozkoumat sociální skutečnost prostřednictvím odкрыtí subjektivních významů. Takový výzkum předkládá preteoretické otázky typu jak je svět vnímán a interpretován subjekty výzkumu (Loučková, 2014).

Obsahová analýza časopisu Sociální práce/Sociálna práca ročník – 2014–2018

Časopis Sociální práce/Sociálna práca je jediným českým a slovenským odborným periodikem v oboru sociální práce, který je zařazen v databázi SCOPUS. Měl by poskytnout přehled zkoumání v oblasti sociální práce v České republice a na Slovensku. Na základě obsahové analýzy článků českých a slovenských autorů publikovaných v časopisu Sociální práce/Sociálna práca v letech 2014–2018 jsme zjistili, že z celkového počtu 103 odborných statí byly v 33 odborných statích publikovány výsledky výzkumu v sociální práci.

Z uvedeného počtu 33 statí se tři věnovaly historickému výzkumu v sociální práci.

Objektem zkoumání ve 22 statích byli sociální pracovníci. Témata výzkumů týkající se sociálních pracovníků byla následující: sociální práce s rodinou (3), podmínky výkonu sociální práce (3), sociální pracovníci ve zdravotnictví (2), profesionalizace sociální práce (2), dilemata v sociální práci (2), metody užívané sociálními pracovníky (2), sociální pracovníci v sociálně-právní ochraně dětí (1), sociální práce s lidmi s mentálním postižením (1), sociální práce s lidmi v azylových domech (1), supervize (1), syndrom vyhoření (1), informatizace sociální práce (1), sociální práce s azylanty a cizinci (1), kritická sociální práce (1).

Objektem zkoumání v 8 statích byli klienti sociální práce. Jednalo se o klienty vyloučené z bydlení (3), sociálně vyloučené klienty (2), seniory (1), děti a mládež (1), klienty s mnohočetnými problémy (1).

Zajímavým zjištěním je, že z 33 výzkumů byly jen tři výzkumy realizovány s použitím kvantitativní výzkumné strategie a 30 výzkumů využilo různých metod kvalitativní výzkumné strategie.

Za zarážející považujeme, že pouze jeden výzkum se explicitně věnoval podmínkám výkonu sociální práce z pohledu sociálních pracovníků. Jednalo se o výzkum publikovaný ve stati pod názvem (Bezmocná) sociální práce jako zdroj zplnomocnění? Tématem dalších dvou výzkumů, které se věnovaly podmínkám výkonu sociální práce, byly důsledky sociální reformy v roce 2012.

Literatura:

LOUČKOVÁ, I. 2014. Výzkum v sociální práci – problémy a možnosti. In: BAUM, D., GOJOVÁ, A. (eds.) 2014. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.

BAUM, D., GOJOVÁ, A. (eds.) 2014. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.

GOJOVÁ, A., GLUMBÍKOVÁ, K. 2015. (Bezmocná) sociální práce jako zdroj zplnomocnění? *Sociální práce/Sociálna práca*. 15(5), 52–76.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA ABSOLVENTA POHLEDEM PRAXE

PhDr. Ivana Davidová

Absolventka magisterského studia sociální práce na Katedře sociální práce FF UK v Praze. Na začátku profesní dráhy pracovala se závislými na alkoholu a jiných drogách, od roku 1993 pracuje jako sociální kurátorka na Městské části Praha 12. Je místopředsedkyní Sekce sociálních kurátorů ve Společnosti sociálních pracovníků ČR. Svůj profesní zájem směřuje rovněž do problematiky obětí trestných činů a domácího násilí, absolvovala několik zahraničních stáží (Rakousko, SRN). V současné době působí v pražské pobočce Bílého kruhu bezpečí jako poradkyně – dobrovolnice. Má lektorské zkušenosti s tématy sociální práce a sociální patologie a sociální práce s oběťmi trestných činů včetně domácího násilí.

Cílem vzdělávání v sociální práci je rozvíjet kompetentní praktiky sociální práce. Proto je zásadní, aby byli absolventi dobře připraveni a schopni vykonávat praxi.

Na otázku, nakolik jsou absolventi pro praxi připraveni, lze podat relevantní odpověď jen výzkumem. Na zhodnocení kompetencí sociálního pracovníka absolventa pohledem praxe by bylo zapotřebí prostoru samostatné konference a samozřejmě též „průzkumu“ aktuálního stavu. Co však víme bez výzkumu, že ač jsou absolventi více či méně připraveni pro většinu pracovních pozic v sociální oblasti, očekávají, že budou mít na svých pracovištích značnou podporu a poradenství.

Nicméně možnosti poskytnutí podpory a poradenství, které absolventi očekávají, jsou v realitě praxe limitovány mnohými faktory (firemní kultura, vytíženost zúčastněných...). Cílem příspěvku je upozornit na dva z nich, jeden nacházím v praxi a druhý v přípravě na praxi.

Etický kodex

V preambuli Minimálního standardu vzdělávání v sociální práci ASVSP je mimo jiné uvedeno, že sociální práce považuje za svůj klíčový princip respekt k lidské důstojnosti, usiluje o mezilidskou a občanskou angažovanost. Zaměřuje se na interakce, které podporují sociální soudržnost a změnu k lepšímu. Posiluje člověka v jeho svobodě a rozvoji. Činí tak prostřednictvím vzdělávání v sociální práci a sociálních pracovníků samotných s využitím jejich schopností spolupracovat s rozmanitými lidmi, kulturami a obory. Tomu napomáhá Etický kodex sociálních pracovníků. Školy se výuce etiky a aplikované etiky věnují jak v samostatných přednáškách, tak i jako nezbytné součásti mnoha dalších předmětů (metod sociální práce, cílové skupiny apod.).

Praxe nabídne absolventovi nejen mnoho etických otázek, problémů i dilemat, ale také něco, na co připraven není vůbec nebo minimálně, neboť jsou situace, kdy do dilematických situací staví svého pracovníka sám zaměstnavatel. Bohužel stále platí, že málokterý zaměstnavatel se zajímá o znění a obsah Etického kodexu sociálního pracovníka, neboť jeho vymahatelnost není dosud jednoznačně dána. Záleží tak spíše na „osvícenosti“ organizace a jejího vedení.

Sebepéče sociálních pracovníků – často přehlížená kompetence

V čem absolventi nejsou dobře připraveni a ani my praktici jim nemůžeme dát očekávanou podporu v potřebném rozsahu (jsme na tom obdobně), je péče o sebe – i my ji zanedbáváme. Učíme se jak pečovat o své klienty, ale nebyli jsme dobře vzdělaní v péči o sebe. Nemáme vytvořeno cosi jako „kulturu péče o sebe“. A mnoh-

dy si sami ani neuvědomíme příznaky nebezpečí „zanedbání sebepečče“ spojeného s profesionální praxí. Když sociální pracovníci pocítují vyčerpání nebo méně soucitu, trpí také jejich klienti. Je to axiomatické, pokud se sociální pracovníci nebudou starat o sebe, jejich schopnost pečovat o druhé bude snížena nebo dokonce vyčerpána. Přitom je to vlastně logické – „čím víc mám, tím víc mohu dát“. Když se cítím zdravý, odpočínutý, klidný a prosperující, jsem dobře vybaven na to, abych mohl sdílet dobré věci se světem. Pokud jsem emocionálně i fyzicky vyčerpaný a cítím se neúspěšný, a stěžuji si na svůj život, není toho moc, co bych dal světu.

Obraz sociální práce zprostředkovaný médii

Sociální práce je považována za náročnou profesi, která klade na pracovníky vysoké nároky. Je stále podfinancovaná a pracovníci jsou přetěžováni nejen počtem klientů spadajících pod jednoho pracovníka. Rovněž narůstá byrokracie. Oblast působnosti sociální práce se rozšiřuje, není omezena jenom na sociální služby, nýbrž i na zdravotnictví, školství, justici.

Sociální status sociální práce je závislý na tom, jak je vnímán nejen samotnými sociálními pracovníky, ale také společností. Na sociální práci doléhá obraz zprostředkovaný médii, který není obvykle příliš objektivní ani lichotivý, což sociální práci nepřidává na oblíbenosti a na uznání ve společnosti. To v důsledku odklání některé z absolventů profese k volbě jiného zaměstnání, a tak zapátráme-li mezi absolventy jen této katedry, nalezneme je na pozicích PR specialistů, personalistů, v médiích apod.

Je potřeba říci si: A dost! Přestaňme počítat škody a pojďme mediální obraz spoluvytvářet, stejně jako jej vytvářeli a obhajovali sociální pracovníci před námi. Ale bez vzájemně provázané spolupráce se neobejdeme.

Stejně tak jako v jiných zemích tak i na území českých zemí dobrovolnou a charitativní práci postupně prostupovalo vzdělávání pro praxi sociální práce. Sociální práce se tak mohla vyvíjet do povolání. Jak vidno, vzdělávání a praxe v sociální práci jsou vzájemně neoddělitelně spojené.

PROFESIONALITA V SOCIÁLNÍ PRÁCI

Doc. PhDr. Oldřich Matoušek, CSc.

Vystudoval psychologii na Filozofické fakultě UK. V roce 1991 zakládal s PhDr. Jiřinou Šiklovou, CSc. a prof. Igorem Tomešem, CSc. Katedru sociální práce FF UK. Docent Matoušek je autorem mnoha odborných publikací v oblasti sociální práce. V roce 1996 habilitoval na FF UK prací Rodina jako instituce a vztahová síť. V roce 1992 založil s A. Kroftovou a B. Kopolodovou neziskovou organizaci – Sdružení pro pomoc rizikové mládeži LATA. Je členem oborových rad na univerzitách v Praze, v Brně a v Ostravě.

Spoluautory tohoto sdělení jsou Pavel Navrátil a Hana Pazlarová.

Oblasti pochyb a nejistot

V debatě o míře profesionality, kterou se obor vyznačuje, jsou kritickými body:

- *specifičnost využívaných teorií a postupů*, pracuje se s modely formulovanými v sociologii, pedagogice, psychologii, etnografii i ekonomii,
- *nedostatečná míra autonomie*, tedy nízká míra vlivu profesních organizací na výkon profese,
- *závislost výkonu profese na prostředí* (počínaje kulturou organizací poskytujících sociální služby v širokém slova smyslu a konče sociální politikou státu),
- *hodnotová orientace*,
- *komplexnost a proměnlivost problémů klientů*,
- existuje málo *důkazů o efektu* intervencí sociálních pracovníků.

Hranice profese jsou závislé na národním kontextu. Rovněž společenská percepce profese je ovlivněna národním kontextem.

Oblasti úspěchů

Na cestě k profesionalizaci se daří:

- etablovat sociální práci jako samostatnou disciplínu, která je respektována jinými disciplínami a legitimována legislativou,
- obor se učí v rámci terciárního vzdělávání na řadě škol, které plní národní akreditační podmínky,
- existují profesní organizace, někde provázené s odbory, které sledují výkon profese, tj. dodržování standardů, totéž po jiné linii sleduje stát,
- existují národní a nadnárodní časopisy, které buď plní standardy pro vědecké publikace, nebo o jejich naplnění usilují,
- široce sdíleným teoretickým rámcem je interakční pojetí, resp. přístup založený na konceptu osoby v prostředí,

- posupně se rozvíjí výzkum, který pomáhá formovat programy v jejich průběhu i hodnotit jejich výsledky,
- prestiž profese se v některých zemích v posledních desetiletích lepší (viz Zastrow, 2014).

Nové výzvy

Sociální práce se v posledních desetiletích intenzivně zabývala svým profesionalizačním projektem. Především tím, že kladla nároky na své vědecké základy a usilovala o institucionalizaci a kontrolu znalostí prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy (McDonald, 2006).

Pojem *profesionální sociální práce* má svůj původ v epoše tzv. modernity, kdy byla zdůrazňována jako ideál fundace ve vědeckém poznání. V tomto modelu byli sociální pracovníci chápáni jako profesionálové s exkluzivními znalostmi o interakcích společnosti a člověka. Měli legitimitu vstupovat do záležitostí občanů, posuzovat jejich zájmy a potřeby, realizovat odborně koncipovaná opatření (Camilleri, 1999).

V moderní éře stavěli sociální pracovníci svoji profesionální praxi na formální konceptualizaci životní zkušenosti klienta. Zkušenost klientů se snažili vtěsnat do rámce, ve kterém chtěli odborně vysvětlit a expertně řešit jejich problematické životní situace. Potřeby klientů měly být objektivně doložené, aby bylo možno z pozice experta hodnotit, zda je klient v nouzi a jakou intervenci je vhodné u něj aplikovat (Howe, 1994). Hlas klienta byl přitom málo významný. Předpoklad vlastnictví exkluzivní znalosti profesionálem navíc udržoval představu, že je to klient, který se učí, mění nebo uzdravuje (Cooper, 2001; Fook, 2000).

Mnozí současní autoři vznášejí na konceptu profesionality jiné požadavky (Musil, 2013; Ševčíková a Navrátil, 2010). Narůstá skepse týkající se možnosti mít komplexní poznatky o determinantách chování člověka, a tím i možnosti určit jednoznačně a objektivně příčiny lidských potíží (Parton a O'Byrne, 2000). Kritici modernity tvrdí, že odborné znalosti jsou kontextuální a společensky situované, zakořeněné v každodenních zkušenostech uživatelů služeb (Fook, 2002; Parton, 2003). Důraz na expertní roli profesionálů navíc limituje možnost demokratického rozhodování (Freidson, 2001). Proto se profesionalita dnešních sociálních pracovníků nemůže opírat jen o aplikaci „evidence-based“ znalostí, ale současně i o jejich aktualizaci a modifikaci prostřednictvím dialogu s uživateli služeb (Adams, 2008; Frišaufova a Geregova, 2018).

Sociální pracovníci se více začínají zabývat procesem, v němž jsou každodenní zkušenosti a způsoby chování klientů začleňovány do formálního systému oborových poznatků a přístupů (Freidson, 2001; Navrátil, 2014; Schön, 1983; Sosa, 2009).

Současné pojetí profesionality musí formální znalostní vzdělávání doplnit o reflexivní dimenzi. Nový obraz profesionality zdůrazňuje hledání toho, jak formální poznatky situačně aktualizovat s klienty, a jak s klienty utvářet smysluplná a tvůrčí spojení (Navrátilová a Navrátil, 2016; Noordegraaf, 2007).

Součástí této reflexe je i uvažování o vztahu odbornosti a lidského přístupu. V kontextu křesťanské sociální práce hovoří Kříšťan a Musil (2008) o „pozorném srdci“ a rozvíjí několik možných pojetí tohoto vztahu. Postojová a hodnotová složka osobnosti pracovníka významně ovlivňují výkon profese a přitom patří mezi nejsložitěji ovlivnitelné a hodnotitelné.

INFORMACE O PROJEKTU

Tento sborník je výstupem z konference pořádané u příležitosti Světového dne sociální práce s tématem **Prestiž, profesionalita a vědeckost české sociální práce, 100 let historie české sociální práce**. Konference se konala ve dnech 19. a 20. 3. 2019 ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy. První den v Hotelu NH Prague City v Praze a druhý den na půdě Univerzity Karlovy. Konference a rovněž vydání sborníku jsou financovány prostřednictvím projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“, registrační číslo projektu je CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003751. Projekt je součástí Operačního programu Zaměstnanost Evropského sociálního fondu a plynule navazuje na svého předchůdce stejného názvu.

Období realizace
projektu:
2016–2020

Více o projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II

Aktivity projektu jsou primárně směřovány k sociálním pracovníkům aktivně vykonávajícím činnosti sociální práce na území ČR v souladu s ustanovením § 109 a § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a nepřímo k široké veřejnosti.

Přehled již realizovaných akcí v rámci projektu:

- Konference pořádaná u příležitosti Světového dne sociální práce 2017
 - 21. března 2017
- Podzimní škola sociální práce 2017
 - 11. 9.–15. 9. 2017
- 1. Odborný seminář, Olomouc
 - 23. listopadu 2017

Cílová skupina:
sociální pracovníci,
nepřímo široká
veřejnost

- Konference pořádaná u příležitosti Světového dne sociální práce 2018
 - 20. března 2018
- Historicky první předání ocenění Gratias určené sociálním pracovníkům
- Jarní škola sociální práce 2018
 - 14.–18. 5. 2018
- Zahraniční studijní cesty na Slovensko
 - Košice – 17. 6.–23. 6. 2018
 - Nitra – 8. 7.–14. 7. 2018
- Kurz mediálních dovedností
 - říjen 2018
- 2. Odborný seminář, České Budějovice
 - 29. 11. 2018
- Konference pořádaná u příležitosti Světového dne sociální práce 2019
 - 20. a 21. března 2019 v Praze
- 1. Workshop – 4.–5. června 2019

*Hlavní cíle:
podpora profesionalizace
výkonu sociální práce v ČR
a pozitivní propagace
profese*

Plánované akce v rámci projektu:

- 2. Workshop – září 2019
- 3. odborný seminář – konec listopadu 2019
- Konference pořádaná u příležitosti Světového dne sociální práce – 17. března 2020

Další aktivitou v projektu je databáze sociálních pracovníků

Cílem je vytvoření pilotního modelu aplikace databáze určené k registraci sociálních pracovníků, ke zveřejňování novinek, doporučených postupů, inzerce apod.

V rámci projektu jsou a budou realizovány níže uvedené **klíčové aktivity**:

Posílení kompetencí sociálních pracovníků

- Aktivita je zaměřena na vytvoření prostoru pro odborné diskuze a zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků. Jedná se hlavně o řešení odborných otázek a etických dilemat vyplývajících z každodenní praxe sociálních pracovníků a témata související s aktuálním rozvojem a inovacemi v sociální práci.

- Konference pořádané u příležitosti Světového dne sociální práce, odborné semináře, workshopy, Jarní/Podzimní škola sociální práce, vzdělávací program zaměřený na mediální dovednosti, zahraniční studijní cesty (Slovensko – Košice, Bratislava a Nitra).
- Odborná knihovna.

***Pilotní nastavení a ověření** v oblasti profesního růstu sociálních pracovníků, v oblasti kvality a efektivity výkonu sociální práce a vytvoření databáze sociálních pracovníků.*

- V rámci této aktivity budou navrženy podmínky pro získání profesních stupňů specialista a všeobecně uznávaný odborník, a to na úrovni klientské a neklientské.
 - Bude vytvořen pilotní model Databáze sociálních pracovníků, který umožní registraci sociálních pracovníků, v rámci které současně dojde k ověření odborné způsobilosti sociálního pracovníka.
 - Aktivita se věnuje také kvalitě v sociální práci a efektivitě výkonu sociální práce.

Osvěta / Mediální obraz sociální práce

- Cílem této aktivity je pozitivní propagace sociální práce za účelem rozšíření povědomí o jejích možnostech, tj. o podpoře a pomoci, kterou sociální pracovník může a umí nabídnout klientovi (i potenciálnímu), a zároveň tím podpořit osvětu sociální práce.
- V pravidelných intervalech jsou vydávány články a publikace, které odrážejí činnosti tohoto projektu a zaměřují se na aktuální témata v oblasti výkonu sociální práce.
 - Články:
 - na www.socialninovinky.cz
 - v elektronickém časopise Sociální práce/Sociálna práca
 - v Listech sociální práce
 - Sešity sociální práce
 - Sborníky z konferencí
 - Publikace ze zahraničních studijních cest
 - Plakáty sociální práce s odbornou veřejností nominovanými sociálními pracovníky
 - Televizní a radiové spoty
 - Videospoty.

Evaluace projektu

- V rámci aktivit projektu bude zhotovena evaluační studie s cílem zhodnotit dosažené výsledky a krátkodobé dopady. Evaluační aktivity a zpracování studie probíhají průběžně po celou dobu realizace projektu.

Věříme, že pro Vás byl tento sborník užitečný, a pokud o něj máte zájem i v tištěné podobě, můžete si pro něj zajít do naší Odborné knihovny projektu. Knihovna sídlí na adrese Na Maninách 876/7, Praha 7 – Holešovice, 4. patro, kancelář 20 B – na recepci Vás nasměrují. V knihovně naleznete spoustu zajímavých, jinak těžko dostupných titulů týkajících se sociální práce. Seznam všech knih naleznete na webové stránce <http://www.budmeprofi.cz/knihovna/>. Prosíme Vás – čtenáře, abyste se před návštěvou ohlásili a oznámili přibližný čas, kdy Vás můžeme očekávat na kontaktech: Mgr. Lucie Mičínová a Bc. Kristýna Dubinová (viz další strana sborníku). Součástí odborné knihovny je nově také studovna, kterou můžete využít k prostudování publikací, zejména těch, které jsou určeny pouze k prezenčnímu zapůjčení.

Děkujeme
Váš tým Profíků II

KONTAKTY NA REALIZAČNÍ TÝM PROJEKTU SYSTÉMOVÁ PODPORA PROFESIONÁLNÍHO VÝKONU SOCIÁLNÍ PRÁCE II

Bc. Petra Nebeská: věcný gestor projektu

e-mail: petra.nebeska@mpsv.cz

**Mgr. Veronika Marešová: věcný gestor posilování kompetencí
sociálních pracovníků (KA 02)**

e-mail: veronika.maresova1@mpsv.cz

tel.: 778 475 265

Mgr. Lucie Mičínová: odborný metodik

e-mail: lucie.micinova@mpsv.cz

tel.: 770 147 943

Bc. Kristýna Dubinová, DiS.: věcný gestor osvěty sociální práce

e-mail: kristyna.dubinova@mpsv.cz

tel.: 770 147 925

doc. PhDr. Marie Macková, Ph.D.: odborný pracovník

e-mail: marie.mackova1@mpsv.cz

tel.: 770 116 505

Veronika Nájemníková: odborná asistentka

e-mail: veronika.najemnikova@mpsv.cz

tel.: 770 147 941

Mgr. Tereza Šafářová: projektový manažer

e-mail: tereza.safarova@mpsv.cz

tel.: 221922121

Ing. Jarmila Tůmová: finanční manažer

e-mail: jarmila.tumova@mpsv.cz

tel.: 221923214

Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané u příležitosti Světového dne sociální práce s názvem Vývoj kvality a efektivity výkonu sociální práce

Projekt Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II

Registrační číslo projektu: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003751

Praha – červenec 2018

Recenzent: Mgr. Andrea Faltysová, DiS., MBA

Vydalo: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčném právu 1/376, 128 01 Praha 2

www.mpsv.cz

ISBN 978-80-7421-185

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Sborník byl vydán v rámci projektu MPSV – „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003751, financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky.